

เอกสารวิชาการกรณีศึกษาส่วนบุคคล

เรื่อง การบริหารโครงการระบบงานคอมพิวเตอร์ภาครัฐ :
ศึกษาโครงการตามแผนพัฒนาข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศ

นางสินีนาท ดุลยสุข

เอกสารนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในหลักสูตร "การพัฒนานักบริหารระดับสูง" รุ่นที่ ๑
สำหรับข้าราชการรัฐสภาสามัญ ซึ่งดำรงตำแหน่งระดับ ๘ ที่มีคุณสมบัติพร้อมที่จะได้รับ
การประเมินให้ดำรงตำแหน่งระดับ ๙

สำนักพัฒนาบุคลากร
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

พ.ศ. ๒๕๔๗

วันที่...../...../.....

เลขทะเบียน.....

เลขหมู่.....

เอกสารวิชาการกรณีศึกษาส่วนบุคคล

เรื่อง การบริหารโครงการระบบงานคอมพิวเตอร์ภาครัฐ :
ศึกษาโครงการตามแผนพัฒนาข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศ

นางสินีนารถ ดุลยสุข

เอกสารนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในหลักสูตร "การพัฒนานักบริหารระดับสูง" รุ่นที่ ๑
สำหรับข้าราชการรัฐสภาสามัญ ซึ่งดำรงตำแหน่งระดับ ๘ ที่มีคุณสมบัติพร้อมที่จะได้รับ
การประเมินให้ดำรงตำแหน่งระดับ ๙

สำนักพัฒนาบุคลากร

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

พ.ศ. ๒๕๔๗

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องการบริหารโครงการระบบงานคอมพิวเตอร์ภาครัฐ : ศึกษาโครงการตามแผนพัฒนาข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศ ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ในช่วงระยะเวลา ๓ ปี ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๗ กำหนดกรอบการศึกษาเฉพาะโครงการระบบงานรวม ๒ ระบบงาน ครอบคลุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ๑๑ หน่วยงาน โดยใช้กรอบแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร พฤติกรรมศาสตร์ ทรัพยากรมนุษย์ และความร่วมมือ เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการบริหารโครงการดังกล่าว การศึกษาใช้ลักษณะการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูล การสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบไม่เป็นทางการ การสังเกต การเก็บรวบรวมข้อมูลจากปรากฏการณ์ทางสังคมเพื่อนำมาวิเคราะห์ การศึกษานี้พบว่าปัญหาและอุปสรรคมีความหลากหลายและแตกต่างกันระหว่างสองระบบงาน ในการบริหารโครงการสำนักงานฯ ต้องมุ่งมั่นยึดตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจน โดยการเพิ่มประสิทธิภาพในการวางแผนและการควบคุมมากขึ้น เสนอให้มีการศึกษาความเป็นไปได้ สร้างระบบการรับรู้และการยอมรับ โดยเฉพาะระดับผู้ปฏิบัติที่ขาดความเข้าใจและไม่เท่ากัน ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากบุคลิกภาพ การรับรู้ ทัศนคติ และการเรียนรู้ จึงเสนอให้มีการสร้างแรงจูงใจ การให้ความรู้ ความเข้าใจบทบาทของตนและบทบาทของคอมพิวเตอร์ นอกจากนั้นภาวะผู้นำที่ควรเน้นความสำคัญของผู้ปฏิบัติในการมีส่วนร่วมเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเท่าเทียมกันได้เข้าร่วมบริหารโครงการ

Legislative Institutional Repository of Thailand

เนื้อหาสาระทั้งหมด ที่ปรากฏในเอกสารรายงานนี้

จัดทำเพื่อการศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้ตามหลักสูตรเท่านั้น

มิอาจนำไปเป็นเหตุในการฟ้องร้องได้ ๗ ที่คืน

กิติกรรมประกาศ

งานศึกษาชิ้นนี้จะสำเร็จลงไม่ได้หากมิได้รับความกรุณาจากบุคคล หน่วยงาน
ดังต่อไปนี้

ผู้อำนวยการสำนักสารสนเทศ คุณศิษฏี หุ่นศิริ ที่ให้โอกาสและเวลา ที่สำคัญครั้งนี้
ผู้อำนวยการกลุ่มงานพัฒนาระบบงานคอมพิวเตอร์ คุณเบญจพร สันติชีวะเสถียร
นักวิชาการคอมพิวเตอร์ ๗ คุณคณวัฒน์ วงศ์แก้ว
นักวิชาการคอมพิวเตอร์ ๗ คุณผดุง เหลืองประมวล
นักวิชาการคอมพิวเตอร์ ๓ คุณอาทิตย์ ธนะวงศ์
ทีมงานกลุ่มงานนโยบายและแผน สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ทีมงานและคณะกรรมการจัดจ้างและตรวจรับของทั้งสองโครงการ ที่น่ารักทุกท่าน
ที่เห็นความสำคัญสละเวลาเพื่อให้สัมภาษณ์ และให้ความร่วมมือด้วยดี
ในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการศึกษาครั้งนี้

นอกจากนี้ขอขอบคุณ สำนักพัฒนาบุคลากร น้อง ๆ ทีมงานทุกท่านที่อดทนดูแลพวกเราอย่างดียิ่ง
ตลอด ๓ เดือนเศษ

ที่สำคัญที่สุดคือ ขอขอบคุณอาจารย์อุดม มุ่งเกษม ที่ปรึกษาและวิทยากร
รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร คุณอุมาสิวี สอาดเยี่ยม
คณาจารย์โครงการฝึกอบรมหลักสูตร “การพัฒนานักบริหารระดับสูง รุ่นที่ ๑” ทุกท่าน
ผู้ประสิทธิประสาทความรู้และห่วงใยตลอดมา

สินีนาด คุลยสุข
มกราคม ๒๕๔๘

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ	(๑)
กิตติกรรมประกาศ	(๒)
สารบัญภาพ	(๕)
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการศึกษา	๓
๑.๓ ขอบเขตของการศึกษา	๓
๑.๔ สมมติฐานในการศึกษา	๔
๑.๕ วิธีการศึกษา	๔
๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๕
๑.๗ นิยามศัพท์เฉพาะ	๕
บทที่ ๒ กรอบแนวคิดทฤษฎี และผลงานที่เกี่ยวข้อง	๖
๒.๑ กรอบแนวความคิด	๖
๒.๒ ตัวแบบทฤษฎีในการศึกษา	๗
๒.๓ แนวคิดและทฤษฎีด้านระบบสารสนเทศ	๑๗
๒.๔ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๒๑
บทที่ ๓ โครงการตามแผนพัฒนาข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศ	๒๕
๓.๑ วัตถุประสงค์	๒๕
๓.๒ งบประมาณ	๒๖
๓.๓ ระยะเวลาดำเนินการ	๒๖
๓.๔ ระบบงานของโครงการตามแผนพัฒนาข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศ	๒๖

Legislative Institutional Repository of Thailand

เนื้อหาสาระทั้งหมด ที่ปรากฏในเอกสารรายงานนี้
จัดทำเพื่อการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเท่านั้น
มิอาจนำไปเป็นเหตุแห่งการฟ้องร้องใดๆ ทั้งสิ้น

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์.....	๒๙
๔.๑ สมมติฐานข้อที่ ๑.....	๓๐
๔.๒ สมมติฐานข้อที่ ๒.....	๓๓
๔.๓ สรุป.....	๓๖
บทที่ ๕ สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ.....	๓๗
๕.๑ สรุปผลการศึกษา.....	๓๗
๕.๒ ข้อเสนอแนะ.....	๓๘
บรรณานุกรม.....	๔๒
ภาคผนวก.....	๔๔
ประวัติผู้ศึกษา.....	๕๑

Legislative Institution of Thailand

เนื้อหาสาระทั้งหมดที่ปรากฏในเอกสารฉบับนี้
จัดทำเพื่อการศึกษาและเรียนรู้ตามหลักสูตรเท่านั้น
มิอาจนำไปเป็นเหตุแห่งการฟ้องร้องใดๆ ทั้งสิ้น

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ ๑	แสดงปัจจัยด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่มีผลต่อโครงการ.....	๙
ภาพที่ ๒	องค์ประกอบของระบบสารสนเทศ.....	๑๘
ภาพที่ ๓	ส่วนต่าง ๆ ของระบบสารสนเทศ.....	๑๙

Legislative Institutional Repository of Thailand

เนื้อหาสาระทั้งหมดที่ปรากฏในเอกสารรายงานนี้

จัดทำเพื่อการศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอกเท่านั้น

มิอาจนำไปเป็นเหตุแห่งการฟ้องใดๆทั้งสิ้น

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คงไม่มีใครได้ปฏิเสธว่าข้อมูลข่าวสารมีความสำคัญเพียงใด ข้อมูลข่าวสารเป็นที่มาของความรู้ ความรู้จะนำไปสู่การปกครองที่ประสบความสำเร็จ และการสื่อสารระหว่างกันอย่างมีประสิทธิภาพ ความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศและข้อมูลข่าวสารถูกบัญญัติไว้ในสาระแห่งรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๗๘ เพื่อใช้เป็นหลักการที่สำคัญในการใช้ โครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศแห่งชาติให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ซึ่งบัญญัติว่า

"รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ **ตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศให้ท้องถิ่นได้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ** รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น"

ในฐานะที่รัฐสภาเป็นสถาบันฝ่ายนิติบัญญัติที่มีบทบาทหน้าที่ด้านการตรากฎหมาย ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการทำข้อมูลเพื่อการปฏิบัติงาน และการให้บริการข้อมูลสนับสนุนการ ปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา และคณะกรรมการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในปี พ.ศ. ๒๕๓๒ คณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎรได้จัดทำรายงานแผนพัฒนาสภาผู้แทนราษฎรขึ้น ซึ่งต่อมามีผลให้มีการจัดตั้งศูนย์คอมพิวเตอร์ขึ้นในปี พ.ศ.๒๕๓๔ โดยมีหน้าที่รับผิดชอบการพัฒนา ระบบข้อมูลในวงงานของรัฐสภาและจัดการประมวลผลด้วยระบบคอมพิวเตอร์

ปี พ.ศ.๒๕๓๖ การพัฒนาระบบข้อมูลรัฐสภาให้เป็นระบบโดยการว่าจ้างคณะที่ปรึกษา จากสำนักบริการวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจัดทำ โครงการพัฒนาระบบข้อมูลรัฐสภา ระยะที่ ๑ ด้วยวงเงินงบประมาณ ๓๐ ล้านบาท ประกอบด้วยการจัดการระบบคอมพิวเตอร์ Hardware Software และการพัฒนาระบบฐานข้อมูลต่าง ๆ รวม ๑๐ ระบบงาน

มาตรา ๗๘ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐.

๒ ปีต่อมา (ปี พ.ศ.๒๕๓๘) มন্ত্রী รูปสุวรรณ ได้นำเสนอรายงานการวิจัยเรื่อง "ระบบการบริหารงานหน่วยธุรการของรัฐสภาที่เป็นอิสระ" ตอนหนึ่งระบุว่า"

"มีปัญหาทางด้านความต้องการของสภาผู้แทนราษฎรและคณะกรรมการธิการในด้านข้อมูลข่าวสารมาก แต่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรไม่สามารถตอบสนองความต้องการข้อมูลอย่างเร่งด่วนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและคณะกรรมการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การให้บริการ ข้อมูลและข่าวสารยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ตามความต้องการ และการยังไม่เป็นที่พอใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและคณะกรรมการ ซึ่งผู้วิจัยเห็นด้วยกับสำนักบริการวิชาการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภายใต้โครงการว่าจ้างให้บริการการจัดทำระบบคอมพิวเตอร์แบบเบ็ดเสร็จและการใช้คอมพิวเตอร์ของรัฐสภา"

จากปัจจัยดังกล่าว รัฐสภาได้ดำเนินการโครงการพัฒนาฐานข้อมูลรัฐสภา ระยะที่ ๒ ซึ่งมีผลให้ในปี พ.ศ. ๒๕๓๙ รัฐสภาได้ดำเนินงานตามโครงการดังกล่าวเต็มระบบด้วยงบประมาณ ๕๓,๙๙๙,๙๐๔ บาท ประกอบด้วยการจัดหาระบบคอมพิวเตอร์ Hardware Software ระบบเครือข่าย และการพัฒนาระบบฐานข้อมูล รวม ๑๔ ระบบงาน

ในช่วงปีระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๔๐ - ๒๕๔๔ เป็นต้นมาประเทศไทยประสบกับปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจรุนแรงมีผลให้หน่วยงานต่าง ๆ ถูกตัดงบประมาณ ซึ่งแน่นอนว่าในระหว่างนั้นสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรก็ไม่มีโครงการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ - ๒๕๔๕ สำนักงานฯ มีการปรับโครงสร้างแบ่งส่วนราชการและกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของส่วนราชการ ซึ่งนับเป็นการปรับโครงสร้างองค์การครั้งใหญ่ครั้งหนึ่ง

ในการพิจารณางบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ๒๕๔๕ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ได้รับอนุมัติงบประมาณเพื่อดำเนินงานโครงการตามแผนพัฒนาข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยตั้งประมาณการงบประมาณไว้เป็นเงินทั้งสิ้น ๒๕๙,๒๗๙,๒๐๐ บาท ระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี (งบประมาณปี ๒๕๔๕ - ๒๕๔๙) ประกอบด้วยโครงการย่อย จำนวน ๒๐ โครงการ บัดนี้การดำเนินงานตามโครงการตามแผนพัฒนาข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศได้

"มนตรี รูปสุวรรณ, แนวทางการเพิ่มพูนสมรรถนะของสภาผู้แทนราษฎรไทย : ศึกษาเฉพาะกรณี คณะทำงานคณะกรรมการ, ผู้ช่วยดำเนินงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร, การให้บริการข้อมูลทางวิชาการ และสวัสดิการของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร, (รายงานการวิจัย, ๒๕๓๘), หน้า ๑๕๘-๑๕๙.

นำมาปฏิบัติ โดยล่วงมาแล้ว ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๗) นับเป็นเวลานานพอสมควร จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจที่จะทำการศึกษาถึงการดำเนินการตามโครงการดังกล่าว เพื่อศึกษาว่ามีปรากฏการณ์อะไรบ้าง เกิดขึ้นได้อย่างไร มีปัจจัยแวดล้อมหรือแรงผลักดันอะไรเป็นสาเหตุของปรากฏการณ์เหล่านั้น โดยเฉพาะด้านการบริหารโครงการย่อยทั้ง ๒๐ โครงการ ว่าประสบปัญหาอุปสรรคอย่างไร และมีความสำเร็จหรือไม่ ซึ่งผู้ศึกษาคาดว่าผลของการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ทำให้เข้าใจบริบทและปรากฏการณ์ทางสังคมต่าง ๆ เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพิจารณาปรับปรุงและแก้ไขปัญหาการบริหารโครงการระบบงานคอมพิวเตอร์ของรัฐสภาต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการศึกษา

๑. เพื่อเข้าใจ (understanding) ถึงบริบท (context) ด้านต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ล้อมรอบการดำเนินงานของโครงการตามแผนการพัฒนาข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศ ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๗
๒. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ (Interaction Analysis) และพฤติกรรมการมีส่วนร่วม (participation) รวมถึงโลกทัศน์ของผู้ปฏิบัติงานในแต่ละโครงการ
๓. เพื่อศึกษาข้อเท็จจริงของปรากฏการณ์ทางสังคมเกี่ยวกับบทบาทความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำ (leadership) และความร่วมมือ
๔. เพื่อศึกษาวิเคราะห์และนำเสนอแนวทางที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาการบริหารโครงการระบบงานคอมพิวเตอร์ภาครัฐ และส่งเสริมการใช้คอมพิวเตอร์ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรให้สามารถนำไปสู่การมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ

๑.๓ ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานี้ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ดังนี้

๑. เน้นการศึกษวิเคราะห์ในเรื่องปัญหาอุปสรรคในการบริหารโครงการตามแผนพัฒนาข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศ ช่วงระยะเวลา ๓ ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๗
๒. การศึกษานี้จะครอบคลุมเฉพาะประเด็นตั้งแต่ปัจจัยทางการบริหารโครงการ (Project Management) ลักษณะการบริหารของแต่ละหน่วยงาน (ผู้เป็นเจ้าของโครงการ) ปฏิสัมพันธ์ พฤติกรรมการมีส่วนร่วม และความร่วมมือเท่านั้น

LIRT

Legislative Institutional Research Center of Thailand

๓. การศึกษานี้จะศึกษาลงไปในรายละเอียดการบริหารโครงการตามแผนการพัฒนาข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศ ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น

๑.๔ สมมติฐานในการศึกษา

๑. การบริหารโครงการมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการวางแผนและการควบคุมองค์การ และความสำเร็จหรือความล้มเหลวของโครงการตามแผนพัฒนาข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศ ช่วงระยะเวลา ๓ ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๗

๒. บุคลากรในแต่ละหน่วยงานที่ทำการศึกษามีทัศนคติ ความรู้ ความสามารถด้านการบริหารและเทคนิคแตกต่างกัน และไม่เพียงพอ

๑.๕ วิธีการศึกษา

เป็นการศึกษาในลักษณะการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีในการเก็บรวบรวมข้อมูล ๓ วิธี ดังนี้

๑. การเก็บรวบรวมข้อมูล (Documentary Research) จากวัตถุทางสังคม จากแหล่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งที่เป็นข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Source) อันเป็นเอกสารของหน่วยงานราชการต่าง ๆ รัฐธรรมนูญ เป็นต้น ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) ประกอบด้วย บทความ หนังสือ วารสาร รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ ตำราภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ตลอดจนสิ่งพิมพ์อื่นที่เกี่ยวข้อง

๒. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (The Informal Conventional Interview) โดยการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้คอมพิวเตอร์ และการดำเนินการโครงการของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรระดับต่าง ๆ ได้แก่ ผู้บริหารระดับกลาง (ระดับ ๗ - ๘) เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลโครงการ (ระดับ ๓ - ๖) เป็นต้น

๓. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากปรากฏการณ์ทางสังคม โดยการศึกษาปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มคน หรือความสัมพันธ์ของคน ถึงกระบวนการบริหารจัดการโครงการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดระยะเวลา ๓ ปีที่ผ่านมา

๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งที่จะนำเสนอปัญหาและอุปสรรคในการบริหารโครงการระบบงานคอมพิวเตอร์ภาครัฐ ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ทั้งนี้เนื่องจากเทคโนโลยีก้าวไปเร็วมาก การศึกษาวิจัยและการพัฒนาเกี่ยวกับพฤติกรรมหรือปรากฏการณ์เกี่ยวกับองค์การเช่นเรื่องนี้ อาจจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานต่าง ๆ ในทางที่ดีขึ้น และให้องค์การสามารถปรับตัวในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงและซับซ้อนมากขึ้น (dynamic and complex environment) คู่มีค่ากับเงินงบประมาณของประเทศชาติ

๑.๗ นิยามศัพท์เฉพาะ

การศึกษานี้ได้กำหนดคำนิยามศัพท์เฉพาะไว้ดังนี้

เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) หมายถึง ความรู้ในผลิตภัณฑ์หรือในกระบวนการดำเนินการใด ๆ ที่อาศัยเทคโนโลยีทางด้านคอมพิวเตอร์ซอฟต์แวร์ (Software) คอมพิวเตอร์ฮาร์ดแวร์ (Hardware) การติดต่อสื่อสาร การรวบรวมและการนำข้อมูลมาใช้อย่างทันการ เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพทั้งทางด้านการผลิต การบริการ การบริหาร และการดำเนินการ รวมทั้งเพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ ซึ่งจะส่งผลต่อความได้เปรียบทางด้านเศรษฐกิจ การค้า และการพัฒนาคุณภาพชีวิตและคุณภาพของประชาชนในสังคม

ข้อมูล (Data) หมายถึง ข้อเท็จจริงหรือสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานที่ปฏิบัติ อาจเป็นตัวเลขหรือข้อความที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน หรือได้จากหน่วยงานอื่นๆ

โครงการ (Project) หมายถึง โครงการตามแผนพัฒนาข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศ

ระบบงาน หมายถึง ระบบงานภายใต้โครงการตามแผนพัฒนาข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศ

สำนักสารสนเทศ หมายถึง สำนักสารสนเทศ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ผู้ปฏิบัติ หมายถึง เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามโครงการฯ

เจ้าของระบบ หมายถึง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการรับผิดชอบดำเนินการตามโครงการฯ

ผู้รับจ้าง หมายถึง บริษัทผู้รับจ้างดำเนินงานตามโครงการฯ

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ พ.ศ.๒๕๓๕ ข้อ ๕ ฉบับลงวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๓๕.

บทที่ ๒

กรอบแนวคิดทฤษฎี และผลงานที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ กรอบแนวความคิด

ในการศึกษาเรื่อง การบริหารโครงการระบบงานคอมพิวเตอร์ภาครัฐ : ศึกษาโครงการตามแผนพัฒนาข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศ ในช่วงระยะเวลา ๓ ปี คือ พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๗ ได้ยึดหลักแนวคิดของ วรเดช จันทรรักษ์^๑ เรื่องความรู้เกี่ยวกับการบริหารโครงการพัฒนาของรัฐ และหลักแนวคิดของ สุพจน์ โกสียะจินดา^๒ สองเรื่องคือ ๑) การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารสำหรับผู้ไม่รู้ด้านเทคนิค และ ๒) การว่าจ้างพัฒนาระบบงาน IT - IT Outsourcing^๓ นอกจากนี้ยังได้ศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่ ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารโครงการ จากการรวบรวมกรณีศึกษาของ วรเดช จันทรรักษ์ และณัฐฐา วินิจนัยภาค^๔ ที่ได้รวบรวมกรณีศึกษาโครงการด้านต่าง ๆ ของประเทศไทยรวม ๑๐ โครงการ แต่ละโครงการได้ประยุกต์ใช้ทฤษฎีและองค์ความรู้ด้านการบริหารโครงการ เพื่อชี้ให้เห็นว่าการนำวิชาการมาใช้ในการชีวิตจริงนั้นสามารถสร้างประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมได้

แนวความคิดได้กล่าวถึงปัจจัยหรือเงื่อนไขหลัก ๆ ที่ส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อความสำเร็จและ/หรือความล้มเหลวของการบริหารโครงการพัฒนาของรัฐ ซึ่งผู้ศึกษาได้นำมาใช้เป็นกรอบการศึกษาแบ่งเป็น ๒ ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ ศึกษาหน่วยงานหรือองค์กร ในแง่หลักการบริหาร (Management Approach) ประสิทธิภาพ (Efficiency) ในการวางแผนและควบคุม และการบริหารโดยยึดวัตถุประสงค์ (Management by Objectives : MBO)

^๑ วรเดช จันทรรักษ์, การบริหารโครงการพัฒนาของรัฐ, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด สหยาบลิ้มและการพิมพ์, ๒๕๔๓), หน้า ๑.

^๒ สุพจน์ โกสียะจินดา, การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารสำหรับผู้ไม่รู้ด้านเทคนิค, พิมพ์ครั้งที่ ๑ กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิมพ์งาม จำกัด, ๒๕๔๖).

^๓ สุพจน์ โกสียะจินดา, การว่าจ้างพัฒนาระบบงาน IT - IT Outsourcing, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมกลการพิมพ์, ๒๕๔๗).

^๔ วรเดช จันทรรักษ์ และณัฐฐา วินิจนัยภาค, การบริหารโครงการ : กรณีศึกษาในประเทศไทย, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดสหายบลิ้มและการพิมพ์, ๒๕๔๒).

ส่วนที่ ๒ ศึกษาหน่วยงานหรือองค์กร ในแง่ของพฤติกรรมองค์กรและทรัพยากรมนุษย์ ด้านสมรรถนะของปัจเจกบุคคลและกลุ่ม ซึ่งในส่วนนี้จะเกี่ยวข้องกับเรื่องการรับรู้ (Perception) บุคลิกภาพ ทักษะคิด และการเป็นองค์กรแห่งเรียนรู้ (Learning Organization)

ในลำดับต่อไปจะได้กล่าวถึงตัวแบบทฤษฎีที่เหมาะสมและใช้เป็นกรอบการศึกษาดังกล่าวข้างต้น

๒.๒ ตัวแบบทฤษฎีในการศึกษา

ส่วนที่ ๑ ประกอบด้วย ๒ หลัก คือ

ก. หลักการบริหาร (Principles of Administration)

ข. หลักการวางแผนและการควบคุม (Planning and Controlling)

ก. หลักการบริหาร (Principles of Administration)

อาจกล่าวได้ว่า "การบริหาร" เป็นแนวคิด (concept) ซึ่งหมายความว่า มีการเปลี่ยนแปลงไปตามการยอมรับของคน แนวคิดอย่างหนึ่งเคยเป็นที่ยอมรับของคน แต่ต่อมาคนไม่ยอมรับแนวคิดนั้นกลับไปยอมรับแนวคิดอีกอย่างหนึ่ง สำหรับแนวคิดทางการบริหารมาจากทฤษฎีการบริหาร (management theory) โดยตรงได้แก่ ทฤษฎีที่อธิบายและคาดคะเนปรากฏการณ์ทางวัตถุและทางสังคมก็ได้ หลายทฤษฎีมาจากการเก็บรวบรวมจากทฤษฎีต่าง ๆ หรือมาจากประสบการณ์ของตนเองหรือจากประสบการณ์ของคนอื่น บ้างก็มาจากทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ (scientific theory)

วิวัฒนาการแนวคิดทางการบริหารเกิดขึ้นมาเป็นพัน ๆ ปี ทั้งนี้จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่แสดงให้เห็นว่าคนในยุคก่อนได้บริหารงานโดยทำหน้าที่ทางการบริหารที่เหมือนในปัจจุบัน คือ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การจูงใจ (Motivating) และการควบคุม (Controlling) หลักฐานที่ชัดเจนได้แก่ การก่อสร้างพีระมิดคืออ็อบในอียิปต์ ซึ่งต้องใช้คนจำนวนหนึ่งแสนคน ใช้เวลาก่อสร้าง ๒๐ ปีจึงแล้วเสร็จ นอกจากนี้ยังมีการก่อสร้างกำแพงเมืองจีน หรือแม้แต่หลักการบริหารที่กำหนดมาตรฐานสินค้าที่ผลิต การเก็บสินค้าและการบริหารสินค้าคงคลังของนครเวนิซ ประเทศอิตาลีในยุคกลาง^๑ เป็นต้น

สำหรับการศึกษาแนวคิดทางการบริหารนี้ ผู้ศึกษามุ่งที่จะใช้ตัวแบบทฤษฎี และแนวการศึกษาทางรัฐประศาสนศาสตร์ แบบหลักการบริหาร (Principles of Administration) ซึ่งมุ่งเน้น

^๑เสนาะ ดิยาวาร์, หลักการบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๓), หน้า ๔๕.

การพัฒนาหลักการบริหารที่เป็นที่ยอมรับว่ามีลักษณะเป็นสากล จัดอยู่ในกลุ่มทฤษฎีดั้งเดิมหรือคลาสสิก (Classic) ค.ศ. ๑๘๘๗-๑๙๕๐ เป็นแนวคิดเก่าที่สุดของการบริหารที่ยังคงใช้อยู่ในปัจจุบัน แม้จะมีการปรับเปลี่ยนไปบ้างแต่หลักการสำคัญ ๆ ก็ยังคงใช้อยู่ เป็นแนวคิดที่ยอมรับกันมากโดยเน้นว่าการบริหารจะมีกระบวนการที่ใช้ในการบริหารงานทุกประเภท จึงเรียกอีกชื่อหนึ่งว่าเป็นวิธีการบริหารที่เป็นสากล (Universal Process Approach) แนวคิดการบริหารแบบดั้งเดิมนี้มีสมมติฐานว่า มนุษย์มีเหตุผล (people are rational) ดังนั้น หลักสำคัญของแนวคิดนี้ก็คือ ทุกองค์การจะต้องกำหนดกระบวนการบริหารขึ้นมาอย่างมีเหตุผล และทุกคนต้องทำตามกระบวนการนั้นเหมือนกันทุกคน” นักทฤษฎีกลุ่มหลักการบริหารนี้ ได้แก่ เฮนรี ฟาโยล์ (Henri Fayol) ลูเทอร์ กุลิก (Luther Gulick) และ ลินดัลล์ เออร์วิก (Lyndall Urwick) เป็นต้น

เฮนรี ฟาโยล์ (Henri Fayol) ค.ศ. ๑๘๔๑-๑๙๒๕ : เป็นวิศวกรชาวฝรั่งเศสผู้สนใจเรื่องการบริหารงานอุตสาหกรรม และมีความเชื่อในความเป็นสากลของหลักการบริหาร การที่เขาเป็นนักบริหารระดับสูงจึงมองเรื่องการบริหารแบบเบื่องบนมองลงมาเบื้องล่าง ในความคิดเห็นของฟาโยล์ การบริหาร หมายถึง "การคาดคะเน การวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการ การประสานงาน และการควบคุม" การบริหารเป็นส่วนหนึ่งของการปกครอง ซึ่งประกอบไปด้วยกิจกรรมต่าง ๆ คือ กิจกรรมด้านเทคนิค กิจกรรมด้านการค้าขาย (ซื้อขายแลกเปลี่ยน) กิจกรรมด้านการเงิน กิจกรรมด้านความมั่นคง กิจกรรมด้านการบัญชี และกิจกรรมด้านการบริหาร^{๑๑} สมาชิกองค์การทุกคนเกี่ยวข้องกับการบริหารงาน โดยที่สมาชิกระดับฝ่ายจัดการจะมีความสามารถและความรับผิดชอบทางการบริหารมากกว่าสมาชิกในระดับรองลงมา นอกจากนี้ฟาโยล์ยังเชื่อว่าการฝึกอบรม การเรียนการสอนด้านการบริหารนั้นมีความสำคัญอย่างมาก^{๑๒}

ฟาโยล์ได้เสนอองค์ประกอบที่สำคัญในการบริหาร ๕ ประการคือ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การบังคับบัญชา (Commanding) การประสานงาน (Coordinating) และการควบคุม (Controlling) หรือเรียกสั้น ๆ ว่า POCCC

ข. หลักการวางแผนและการควบคุม (Planning and Controlling)

เงื่อนไขหรือปัจจัยหลักที่ส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อความสำเร็จและหรือความล้มเหลวของโครงการพัฒนาของรัฐตามแนวคิดของ วรเดช จันทรศร ได้แก่ ประสิทธิภาพในการวางแผน

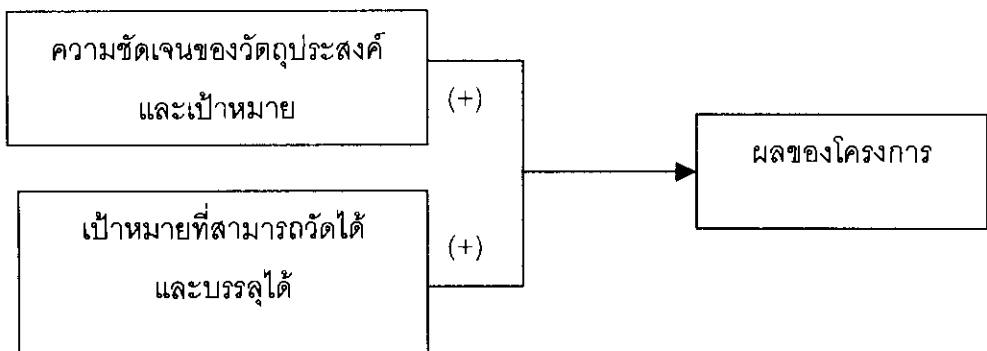
^{๑๑}พิทยา บวรวัฒนา, รัฐประศาสนศาสตร์ ทฤษฎีและแนวการศึกษา, (ค.ศ. ๑๘๘๗-ค.ศ. ๑๙๗๐), พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร, ๒๕๓๘), หน้า ๓๖.

^{๑๒}เพ็งอ้าง, หน้า ๓๖.

^{๑๓}ดิน ปรัชญพฤทธิ, ทฤษฎีองค์การ, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๗), หน้า ๑๕.

และการควบคุม ในที่นี้จึงจำเป็นต้องทราบความหมายของการวางแผน เสนาะ ดิเยาร์ ได้ให้ความหมายของ “การวางแผน” ว่า เป็นกระบวนการในการกำหนดวัตถุประสงค์และวิธีการว่าจะทำอย่างไรให้บรรลุวัตถุประสงค์” หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ในการบริหารการวางแผนเป็นหน้าที่แรกที่ต้องทำ หากขาดการวางแผนแล้วหนทางที่จะบรรลุผลก็เป็นไปได้ยาก แน่่อนว่าการวางแผนเป็นกระบวนการซึ่งต้องเผชิญกับความไม่แน่นอน เป็นเรื่องยุ่งยากซับซ้อนจำต้องกำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการอย่างชัดเจน จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมและการยอมรับของคนในองค์การ

วรเดช จันทรศร ซึ่งมีแนวคิดสอดคล้องกับ เสนาะ ดิเยาร์ กล่าวถึง **การบริหารโดยยึดวัตถุประสงค์** (Management by Objectives : MBO) ไว้ว่าเป็นเรื่องของประสิทธิภาพในการวางแผนและการควบคุม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าโครงการนั้น ๆ ให้ความสำคัญกับเงื่อนไขสำคัญซึ่งเป็นสิ่งสำคัญและขาดไม่ได้ทั้ง ๕ ประการ ได้แก่ **ประการแรก** มีการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจน **ประการที่สอง** มีการมอบหมายงาน **ประการที่สาม** มีมาตรฐานในการทำงานให้แก่หน่วยงานย่อยต่าง ๆ ขององค์การ **ประการที่สี่** มีระบบวัดผลในการปฏิบัติงาน **ประการที่ห้า** มีระบบการให้คุณให้โทษที่มีความเป็นธรรมเพียงใด” โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต้องมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการที่ชัดเจน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติเข้าใจและใช้เป็นหลักเพื่อให้บรรลุความสำเร็จได้อย่างแท้จริง

ภาพที่ ๑ แสดงปัจจัยด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่มีผลต่อโครงการ

แหล่งที่มา : วรเดช จันทรศร, การบริหารโครงการพัฒนาของรัฐ, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : สหภาพสื่อและการพิมพ์, ๒๕๔๓), หน้า ๑๓.

“เสนาะ ดิเยาร์, **หลักการบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๓), หน้า ๘๓.

“วรเดช จันทรศร, **การบริหารโครงการพัฒนาของรัฐ**, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : สหภาพสื่อและการพิมพ์, ๒๕๔๓), หน้า ๑๓.

การบริหารโดยยึดวัตถุประสงค์นี้ เสนาะ ดิยาวิ กล่าวว่ เป็นกระบวนการร่วมกันเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์และการควบคุมระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นการเชื่อมหน้าที่ทางการบริหารระหว่างการวางแผนและการควบคุมเข้าด้วยกัน ประกอบด้วยแนวคิดสำคัญ ๔ ประการคือ

๑. ผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชาตกลงร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชาแต่ละคนว่าจะทำงานให้ได้ผลตามเป้าหมายเท่าไรภายในระยะเวลาที่กำหนด

๒. ผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชาตกลงร่วมกันวางแผนงานโดยผู้ใต้บังคับบัญชาจะทำงานให้สำเร็จได้ด้วยวิธีการของแต่ละคน

๓. ผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชาตกลงร่วมกันในการกำหนดมาตรฐานที่ใช้วัดผลการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา

๔. ผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชาตกลงร่วมกันในการวัดผลงานที่เกิดขึ้นจริง ทบทวนแก้ไขผลการปฏิบัติงานและกระบวนการใหม่

ลักษณะของการบริหารโดยยึดวัตถุประสงค์ ผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาร่วมกันวางแผนและการควบคุม ส่วนการดำเนินงานนั้นให้อิสระกับผู้ใต้บังคับบัญชาที่จะเลือกวิธีทำงานของตัวเอง ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่สนับสนุนและช่วยแก้ปัญหาการทำงานที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งวิธีนี้เกิดผลดีหลายประการกล่าวคือ ทั้งสองฝ่ายรู้หน้าที่และเป้าหมายของตน ต้องร่วมประชุมกันอยู่เสมอทำให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างกัน นอกจากนี้เป็นการส่งเสริมให้คนควบคุมตัวเอง ทำให้ผลงานสูงและขณะเดียวกันเป็นการจูงใจพนักงานให้ทำงานมากขึ้น เพราะเป็นการจ่ายค่าจ้างตามผลงาน

อย่างไรก็ตาม การบริหารโดยยึดวัตถุประสงค์จะเกิดผลบรรลุตามเป้าหมายมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับกำหนัดวัตถุประสงค์และการทำให้การบริหารสำเร็จ^{๑๑}

ส่วนที่ ๒ พฤติกรรมองค์การและทรัพยากรมนุษย์

การจะบริหารองค์การจำเป็นต้องเข้าใจพฤติกรรมองค์การและทรัพยากรมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นในระดับกลุ่ม (group) และระดับองค์การ (organization) ก็ตาม เราจะต้องมีความเข้าใจพฤติกรรมในระดับปัจเจกบุคคล (Individual) เป็นพื้นฐานก่อน เพื่อที่จะเข้าใจในพฤติกรรมของ

^{๑๑} เสนาะ ดิยาวิ, หลักการบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๓), หน้า ๙๕-

ปัจเจกบุคคลดังกล่าว จึงต้องอาศัยการศึกษาทางจิตวิทยา ในที่นี้ผู้ศึกษาจะศึกษาปัจจัยพื้นฐานสำคัญทางจิตวิทยา คือความแตกต่างระหว่างบุคคล บุคลิกภาพ การรับรู้ ทศนคติ และการเรียนรู้

๑. บุคลิกภาพ (Personality) หมายถึง องค์การของ "ระบบจิตและกาย" (Psychophysical System) ซึ่งเคลื่อนไหวได้ภายในตัวบุคคลและเป็นสิ่งกำหนดการปรับตัวเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม^{๓*} หรือกล่าวให้ชัดยิ่งขึ้น บุคลิกภาพ คือ การแสดงออกที่มีผลกระทบต่อผู้อื่น ความคิดเห็นและความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง และแบบแผนของลักษณะนิสัยทั้งภายในและภายนอกที่มีผลกระทบต่อผู้อื่นและสามารถวัดได้

อย่างไรก็ตาม ในการวิจัยมีการถกเถียงเรื่องตัวกำหนดเกี่ยวกับบุคลิกภาพของคนโดยทั่วไป แต่ไม่มีคำตอบแน่นอนว่าอะไรเป็นตัวกำหนดบุคลิกภาพที่ชัดเจนได้ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าบุคลิกภาพของคนถูกกำหนดโดยปัจจัย ๔ ประการ คือ พันธุกรรม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และสถานการณ์ โดยปกติบุคลิกภาพของคนจะมั่นคงและสม่ำเสมอจนกว่าสถานการณ์ที่เป็นอยู่ขณะนั้นเปลี่ยนแปลงก็จะมีผลทำให้บุคลิกภาพเปลี่ยนแปลงด้วย

๒. การรับรู้ (Perception) หมายถึง กระบวนการที่แต่ละคนรวบรวม จัด และทำความเข้าใจต่อสิ่งที่เขามองเห็นหรือได้ยินหรือรู้สึก ซึ่งในความเป็นจริงแล้วจะให้ทุกคนมองสิ่งเดียวกันแล้วคิดและเข้าใจไปในแนวเดียวกันย่อมเป็นไปไม่ได้

การรับรู้เป็นกระบวนการ เริ่มด้วยบุคคลรับเอาสิ่งเร้าต่าง ๆ ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้าเป็นการรับรู้ทางด้านสรีระ ทำให้เกิดความรู้สึก (sense) ขึ้นมาก่อน แล้วแต่ละคนก็จะแปลความหมายออกมาจากความรู้สึกนั้น ๆ ตามภูมิหลัง (background) ของตนเอง ซึ่งเกิดจากหลาย ๆ สิ่งประกอบกัน เช่น อายุ เพศ ฐานะ การศึกษา อาชีพ ประสบการณ์ อารมณ์ และสิ่งแวดล้อมอื่น และยังเพิ่มค่านิยมและทัศนคติส่วนตัวเข้าไปอีก ทำให้เกิดความรู้สึกหรือความเข้าใจอย่างแท้จริง ทำให้เกิดปฏิกิริยาหรือพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งที่ได้พบเห็นตามที่ตน "รับรู้"

ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ ๖ ปัจจัย

ปัจจัยที่ ๑ ค่านิยม (Value) และทัศนคติ (Attitude) นับว่ามีผลอย่างยิ่งต่อการตีความหมายสิ่งที่เกิดขึ้นรอบ ๆ ตัว และมีอิทธิพลเหนือพฤติกรรมของคนด้วย

ปัจจัยที่ ๒ บุคลิกภาพ (Personality) นักจิตวิทยาเชื่อว่าพฤติกรรมของคนเป็นผลจากการกระตุ้นภายใต้จิตสำนึกของบุคคล และจิตสำนึกบางอย่างของคนก็สามารถควบคุมพฤติกรรมได้ด้วย เช่น คนที่สามารถควบคุมพฤติกรรมไม่เอาของคนอื่นมาเป็นของตนโดยไม่ชอบธรรม เพราะ

^{๓*}Gordon W. Allport, *Personality : A Psychological Interpretation*, (New York, Rinehart & Winston, ๑๙๓๗), p. ๔๘.

จิตสำนึกเตือนว่าเป็นสิ่งไม่ถูกต้องก็ไม่ทำ นอกจากนี้ นักจิตวิทยายังเชื่อว่าคนเราบางครั้งจะมีความต้องการเก็บกดไว้โดยไม่รู้ตัว ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดการกระทำสิ่งอื่นตามมาทั้งในด้านดีและไม่ดีก็ได้ เช่น การดิ้นรนชวนขายสินค้าต่อ การทำงานอย่างหามรุ่งหามค่ำ การหาเงินทั้งในทางที่ชอบและไม่ชอบ การแสวงหาอิทธิพลและอำนาจ ฯลฯ เป็นต้น องค์การที่มีคนจำนวนมากจึงมีปัญหาเกี่ยวกับบุคลิกภาพที่แต่ละคนแสดงออกมาต่าง ๆ กัน บางคนก็มีบุคลิกภาพบางอย่างที่ซ่อนเร้นไว้ ทำให้ผู้ร่วมงานรับรู้ผิดไปจากความจริง พฤติกรรมที่แสดงออกมาก็อาจจะไม่ถูกไม่ควร^{๖๖}

ปัจจัยที่ ๓ สิ่งจูงใจ (Motivation) การจูงใจเป็นกระบวนการทางจิตวิทยาซึ่งมีความสำคัญยิ่งในสาขาพฤติกรรมองค์การ การศึกษาทำให้เข้าใจเรื่องของพฤติกรรมของบุคคลโดยตรง และอาจก้าวไปถึงระดับการทำนาย รวมถึงการควบคุมพฤติกรรมบุคคลในองค์การด้วย

การจูงใจเป็นเรื่องที่สลับซับซ้อนทำให้บุคคลเกิดการกระทำ ซึ่งมีได้ขึ้นอยู่กับความต้องการ หรือสัญชาตญาณในตัวบุคคลเท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ อีก เช่น โครงสร้างทางสังคม สภาพแวดล้อม การเรียนรู้ ประสบการณ์ การศึกษา หรือที่รวมเรียกว่า การสั่งสม นอกจากนี้ยังมีเรื่องของอิทธิพลของกลุ่ม อย่างไรก็ตามอาจกล่าวได้ว่า พฤติกรรมของบุคคลนั้นต้องมีสาเหตุ และสามารถจูงใจได้โดยมุ่งสู่เป้าหมาย^{๖๗}

เอลตัน เมโย (Elton Mayo) นักจิตวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ได้ศึกษาวิจัยบริษัทเวสต์เทอร์รี่เลคทริก ณ โรงงานฮอว์ทอร์น (Hawthorne) เมืองชิคาโก ระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๒๗-๑๙๓๒ ผลการศึกษาได้บ่งชี้ถึงอิทธิพลของระบบสังคมและกลุ่ม เช่น จะมีการพัฒนาประสิทธิภาพขึ้นมาในกลุ่ม เกิดประสิทธิภาพของงานที่ยุติธรรม สำหรับค่าจ้างที่ยุติธรรมในทรรศนะของผู้ปฏิบัติ ผู้ที่ทำงานเกินอัตรามาตรฐาน (a rate buster) หรือต่ำกว่ามาตรฐาน (a chiseler) จะได้รับแรงกดดันจากกลุ่มให้ทำงานได้เท่ากับอัตรามาตรฐาน มิฉะนั้นจะถูกกลุ่มลงโทษหรือถูกคัดออกนอกสังคมกลุ่ม อารมณ์และความมั่นคงปลอดภัยของบุคคลมีความสำคัญมากกว่าเงิน

อับราฮัม เอช. มาสโลว์ (Abraham H. Maslow) นักทฤษฎีมนุษยสัมพันธ์ผู้มีอิทธิพลต่อความคิดของนักรัฐประศาสนศาสตร์มาก ในปี ค.ศ. ๑๙๕๔ มาสโลว์ได้เสนอ "ทฤษฎีลำดับขั้นของความต้องการ" (Hierarchy of Needs) โดยมนุษย์ทุกคนมีความต้องการอยู่ตลอดเวลาอย่างไม่สิ้นสุด และจัดเรียงเป็นลำดับขั้นความสำคัญก่อนหลังของความต้องการได้ ๕ ขั้นคือ

^{๖๖}กรองแก้ว อยู่สุข, พฤติกรรมองค์การ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑),

หน้า ๔๘-๔๙.

^{๖๗}สร้อยตระกูล อรรถมานะ, พฤติกรรมองค์การ : ทฤษฎีและการประยุกต์, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๒), หน้า ๑๒๘.

ขั้นแรก : ความต้องการพื้นฐานทางกายภาพ (Basic Physiological and Biological Needs) เช่น ความต้องการอาหาร การนอน การหายใจ และสิ่งอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตอยู่ได้

ขั้นที่สอง : ความต้องการในความปลอดภัยและความมั่นคง (Safety, Security Needs) เช่น การคุ้มครองปลอดภัยจากภัยอันตราย และการข่มขู่ต่าง ๆ

ขั้นที่สาม : ความต้องการในทางสังคม ความรักใคร่ และความเป็นเจ้าของ (Social, Affiliative and Belonging Needs) หมายถึง ความต้องการความอบอุ่นทางใจโดยการเข้าไปมีส่วนร่วมในกลุ่มสังคมต่าง ๆ เช่น ครอบครัว เพื่อนฝูง และเกิดความรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเหล่านั้น

ขั้นที่สี่ : ความต้องการที่จะได้รับความยกย่องและเป็นที่ยอมรับ (Esteem, Recognition Needs) การภูมิใจมนุษย์ที่มีความต้องการแบบนี้จึงจำเป็นต้องอาศัยกลวิธี

ขั้นที่ห้า : ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จสูงสุดหรือความต้องการประจักษ์ตน (Self-Actualization, Self-Fulfillment Needs) หมายถึง การที่มนุษย์สามารถใช้ความสามารถที่ตนมีอยู่ได้อย่างเต็มที่ที่สุด ซึ่งเท่ากับเปิดโอกาสให้มนุษย์สามารถสนองความต้องการของตนเท่าที่ตนจะมีความสามารถกระทำได้

หลักของทฤษฎีลำดับขั้นของความต้องการของมาสโลว์มีอยู่ว่าถ้าความต้องการของมนุษย์ในลำดับขั้นหนึ่งได้รับการตอบสนองแล้ว มนุษย์จะเกิดความต้องการในลำดับขั้นถัดขึ้นไป ดังนั้นการจูงใจให้มนุษย์ทำงานได้ดีนั้น ผู้บริหารต้องเข้าใจพนักงานของตนว่ามีความต้องการอะไร บ้าง อยู่ในลำดับขั้นไหน และผู้บริหารจะต้องสร้างพนักงานให้เป็นบุคคลที่ประจักษ์ตน (ขั้นที่ ๕) มีลักษณะเป็นคนที่ยอมรับตนเองและคนอื่น ๆ เป็นคนที่มีความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ เป็นคนที่ไม่ทำอะไรฝืนความรู้สึกและเป็นคนที่ต้องการความเป็นส่วนตัว เมื่อองค์การสามารถสร้างพนักงานให้เป็นบุคคลที่ประจักษ์ตนได้แล้วก็จะเป็นองค์การที่ดีที่สุด

ปัจจัยที่ ๔ ความสนใจ คนจะสนใจเรื่องที่เขาเกี่ยวข้องอยู่ด้วยมากกว่าเรื่องอื่น ๆ เช่น คนที่ทำงานด้านบัญชีจะสนใจเรื่องงบการเงินของบริษัทมากกว่าเรื่องเครื่องจักรในโรงงาน

ปัจจัยที่ ๕ ประสบการณ์ การรับรู้และเข้าใจเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ง่าย และถูกต้องยิ่งขึ้น ถ้าเราได้เคยพบเห็นหรือได้ยินได้ฟังเรื่องเช่นนั้น หรือเรื่องที่คล้าย ๆ กันมาก่อน

ปัจจัยที่ ๖ ความคาดหวัง การรับรู้ของคนอาจถูกบิดเบือนไปจากความเป็นจริงได้ เนื่องจากความคาดหวังไว้อีกอย่างหนึ่งและคนมักจะมองเห็นอย่างที่ตนได้คาดไว้ เช่น คาดว่าหัวหน้าแผนกบุคคลจะต้องเป็นคนมีมนุษยสัมพันธ์ เป็นต้น

๓. **ทัศนคติ (Attitudes)** สร้อยตระกูล อรรถมานะ ให้คำนิยามความหมายของทัศนคติในหนังสือ *พฤติกรรมองค์การทฤษฎีและการประยุกต์* ไว้ว่าทัศนคติ คือผลผสมผสานของความรู้สึก

นึกคิด ความเชื่อ ความคิดเห็น ความรู้ และความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง คนใดคนหนึ่ง สถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ๆ ซึ่งออกมาในรูปการประเมินค่าอันอาจเป็นไปในทางยอมรับหรือ ปฏิเสธก็ได้ และความรู้สึกเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งขึ้น^{๑๑} ดังนั้น พฤติกรรมของมนุษย์ก็คือการแสดงออกซึ่งทัศนคติของเขา อันเป็นผลมาจากความคิด ความเชื่อ ความรู้ ประสบการณ์ ภูมิหลังและการเรียนรู้ที่ผ่านมาของบุคคลนั้น ๆ ในแง่ของความเชื่อนั้น ทัศนคติทุกทัศนคติจะรวมเอาความเชื่อเข้าไว้ด้วย ทั้งนี้มีได้หมายความว่าความเชื่อทุกอย่างจะเป็นทัศนคติ เมื่อทัศนคติของบุคคลถูกรวบรวมไว้ด้วยกันอย่างมีโครงสร้างหลักระดับ นั้นก็คือ “ระบบ ค่านิยม” และเมื่อบุคคลมีความแตกต่างกัน ทัศนคติของแต่ละบุคคลที่มีต่อสิ่งเดียวกันจึงแตกต่างกันไปด้วย

สำหรับองค์การแล้วจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาและให้ความสำคัญต่อทัศนคติของพนักงาน ทั้งนี้เพราะจะมีผลกระทบต่อการทำงานเป็นอย่างมาก ตัวอย่างเช่น การทำงานร่วมกับผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือเพื่อนร่วมงานที่มีทัศนคติต่างกันมาก อาจทำให้แต่ละคนเกิดความคับข้องใจ (Frustration) และความเครียด (Tension) ขึ้นได้ อันจะเป็นตัวกระตุ้นให้มีพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ไม่เหมาะสมและเป็นสาเหตุของความไม่ร่วมมือในการทำงาน

ประเภทของทัศนคติของบุคคลที่มีต่องานที่เขาทำ แบ่งได้เป็น ๓ ประเภท คือ

๑) ความพอใจในงาน (Job Satisfaction) หมายถึง ทัศนคติโดยทั่วไปของพนักงานที่มีต่องานของเขา ถ้าเขาได้รับการปฏิบัติที่ดีตอบสนองความต้องการของเขาตามสมควร เช่น สภาพการทำงานมั่นคง ปลอดภัย ได้เงินเดือนค่าจ้างตอบแทนพอแก่การยังชีพ สวัสดิการดี ฯลฯ จะทำให้พนักงานพอใจและมีความรู้สึก(ทัศนคติ) ที่ดีต่อองค์การ ดังนั้นเมื่อพูดถึงทัศนคติเรานึกถึงความพอใจ – ไม่พอใจในงาน ซึ่งมีความหมายกว้างยากที่จะวัดได้ วิธีที่ง่ายที่สุดของฝ่ายบริหารที่จะทราบทัศนคติของพนักงานคือ ถามตัวพนักงานโดยตรงว่าพอใจหรือไม่ในงานที่ทำอยู่ หรือออกแบบสอบถามอย่างง่าย ๆ ให้เขาตอบโดยให้จัดลำดับสิ่งที่เขาพอใจ หรือให้ความสำคัญมากน้อย เช่น ลักษณะงานที่ทำ ค่าจ้าง สวัสดิการ สภาพการทำงาน บรรยากาศ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความรู้สึกของพนักงานที่มีต่อสภาพแวดล้อม หัวหน้าและเพื่อนร่วมงาน นโยบายการจัดการหรือการบริหารในองค์การ ฯลฯ เป็นต้น และจากคำตอบนี้เราก็คงพอจะวัดความพอใจหรือไม่พอใจในงานของพวกเขาได้

^{๑๑} สร้อยตระกูล อรรถมานะ, พฤติกรรมองค์การ : ทฤษฎีและการประยุกต์, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร :

โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๒), หน้า ๖๔.

๒) ความต้องการมีส่วนร่วม (Job Involvement) เมื่อทัศนคติของพนักงานพอใจอยู่ในระดับหนึ่งแล้ว ทางฝ่ายบริหารก็ยังตอบสนองความต้องการในลำดับขั้นต่อไปได้อีก เช่น มีการสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน ทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล วิธีการปกครองบังคับบัญชาที่มีประสิทธิภาพและยุติธรรม ฯลฯ สิ่งเหล่านี้จะทำให้พนักงานทวีความพอใจจนกระทั่งเกิดความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในองค์การ นักพฤติกรรมศาสตร์เชื่อว่า ถ้าพนักงานให้ความสำคัญและเต็มใจเข้ามามีส่วนร่วมมากจะทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น จำนวนคนที่ลาออกจากงานและมาทำงานสายน้อยลง

๓) ความผูกพันกับองค์การ (Organization Commitment) ถ้าองค์การ “ให้” พนักงานมากขึ้นไปอีก เช่น ช่วยทำให้เขาทำงานได้สำเร็จเป็นที่ยกย่องนับถือ เจริญในหน้าที่การงาน และตัวองค์การเองก็เจริญเติบโตซึ่งทำให้พนักงานมีหน้ามีตาด้วย พนักงานก็จะเกิดทัศนคติที่ดีต่อองค์การถึงขนาดมีความจงรักภักดี (loyalty) และเกิดความผูกพัน ต้องการที่จะเห็นองค์การบรรลุเป้าหมาย และแม้เมื่อองค์การกำลังอยู่ในฐานะวิกฤติอันเนื่องจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น เศรษฐกิจตกต่ำ ฯลฯ ก็พยายามช่วยแก้ปัญหา ไม่คิดจะลาออกไปหางานใหม่^{๑๔}

๔. การเรียนรู้ (Learning) นักจิตวิทยาได้ให้ความหมายของการเรียนรู้อย่างกว้าง ๆ ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์ให้เป็นที่ถูกต้องและดีกว่าเดิม และต้องเปลี่ยนไปอย่างถาวรมิใช่เปลี่ยนไปชั่วคราว หรืออาจกล่าวได้ว่า การเปลี่ยนแปลงอย่างถาวรของพฤติกรรมเป็นเครื่องชี้บ่งว่ามีการเรียนรู้เกิดขึ้นแล้ว^{๑๕} สร้อยตระกูล อรรถมานะ ให้ความหมายของการเรียนรู้ คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมนุษย์ ทั้งที่มีลักษณะแสดงออกหรือที่เรียกว่า พฤติกรรมเปิดเผย (overt behavior) และพฤติกรรมที่ได้เรียนรู้และเก็บไว้เป็นความรู้สึกในใจซึ่งเรียกว่า พฤติกรรมซ่อนเร้น (covert behavior) ซึ่งเป็นผลมาจากการฝึกฝนอบรม และยังผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดังกล่าวในลักษณะค่อนข้างถาวร^{๑๖} ถ้าเปลี่ยนไปชั่วคราวถือว่าการเรียนรู้ล้มเหลว เช่น ฝ่ายบริหารพยายามจูงใจให้พนักงานผลิตสินค้าโดยมีวัสดุเสียน้อยที่สุด แต่ทำได้ชั่วคราวเท่านั้น

๕. องค์กรแห่งการเรียนรู้ (learning Organization) เมื่อมีการเรียนรู้ก็จะมีกรเก็บรักษาความรู้ที่เกิดขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดความฉลาดขององค์กร (Organization Intelligence) ขึ้น และ

^{๑๔}กรองแก้ว อยู่สุข, พฤติกรรมองค์การ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑), หน้า ๓๓-๓๕.

^{๑๕}กรองแก้ว อยู่สุข, พฤติกรรมองค์การ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑), หน้า ๖๑-๖๒.

^{๑๖}สร้อยตระกูล อรรถมานะ, พฤติกรรมองค์การ : ทฤษฎีและการประยุกต์, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๒), หน้า ๗๐.

องค์กรก็จะใช้ความฉลาดเหล่านี้แก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของลูกค้าและสามารถอยู่รอด หรือแข่งขันกับองค์กรอื่น ๆ ได้กลายเป็นสมรรถนะหลักขององค์กร (Core Competence)

วินัยต่อการเรียนรู้ที่สำคัญ ๕ ประการของ Peter M. Senge คือ

๑. Personal Mastery ต้องมีวินัยในตัวเอง มีสติสามารถบังคับตนเองได้ ควบคุมตนเองได้ ปรับปรุงตนเองเสมอ มีพฤติกรรมเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง กระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้

๒. Mental Model ไม่มีมีเจตคติ รั้งฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีจิตใจที่มีพลังในการสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ

๓. Shared Vision สร้างความฝันร่วมกัน รู้เป้าหมายทั่วทั้งองค์กร ใฝ่ฝันถึงอนาคตร่วมกัน

๔. Team Learning มีการเรียนรู้ร่วมกันของทีม สร้างความเข้าใจร่วมกับคนอื่น ๆ ผ่านกระบวนการแก้ไขความขัดแย้ง

๕. Systemic Thinking คิดเป็นระบบ มองเห็นภาพรวม (Big picture) มองความเชื่อมโยงของส่วนต่าง ๆ ในองค์กร

นอกจากนี้ยังมีเทคนิคที่จะทำให้บุคลากรในองค์กรมีการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาและอย่างต่อเนื่อง ๕ ประการ คือ

๑. Action Learning การเรียนรู้โดยการปฏิบัติ โดยการรวมตัวกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ศึกษาหรือทำกิจกรรม ๔ กิจกรรมไปพร้อม ๆ กัน โดยกิจกรรมแต่ละกิจกรรมจะเสริมกันคือเรียนรู้จากประสบการณ์ การแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การแสวงหาความรู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปัญหา และการสนับสนุนโดยกลุ่มเพื่อให้มีการเรียนรู้ร่วมกัน

๒. Benchmarking มาตรฐานเปรียบเทียบ เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องในการเรียนรู้ที่จะวัดประเมินผลการปฏิบัติงานขององค์กร เมื่อเทียบกับอดีตที่ผ่านมา เทียบกับองค์กรประเภทเดียวกันหรือองค์กรต่างประเภทแล้วเป็นอย่างไร เพื่อหากิจกรรมที่ได้รับว่ามีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) เพื่อนำมาสร้างความเป็นเลิศให้องค์กร

๓. Coaching การสอนงาน โดยให้ผู้บังคับบัญชาโดยตรงเป็นผู้ให้คำแนะนำและสอนงานแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔. Mentoring การเป็นที่ปรึกษา เป็นการให้ผู้ที่มีความสามารถเป็นที่ยอมรับหรือผู้บริหารในหน่วยงานให้คำปรึกษาและแนะนำช่วยเหลือรุ่นน้อง หรือผู้ที่อยู่ในระดับต่ำกว่าในเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานเพื่อให้มีศักยภาพสูงขึ้น แต่อาจไม่เกี่ยวกับหน้าที่ในปัจจุบันโดยตรง

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

๕. Portfolio แฟ้มงานเพื่อการพัฒนา เป็นสิ่งที่เราใช้บันทึกเกี่ยวกับประสบการณ์การเรียนรู้ ขั้นตอนการดำเนินงาน รวมทั้งผลงานที่ปรากฏเชิงประจักษ์ ซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมอย่างต่อเนื่องทั้งส่วนบุคคล หน่วยงานและองค์กร^{๒๒}

๒.๓ แนวคิดและทฤษฎีด้านระบบสารสนเทศ

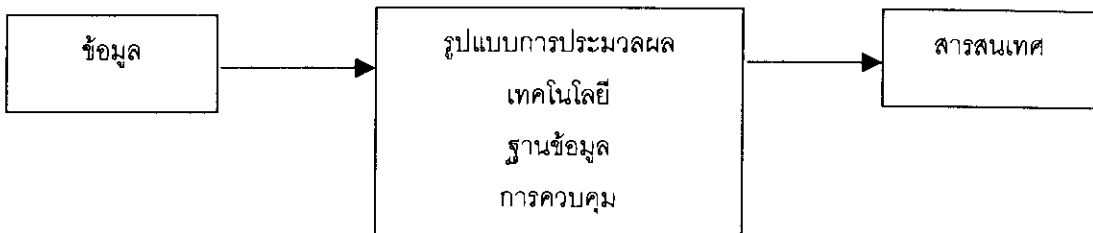
นอกจากกรอบแนวคิดของทฤษฎีด้านรัฐประศาสนศาสตร์ พฤติกรรมองค์การ ทรัพยากรมนุษย์ และแรงจูงใจแล้ว ผู้ศึกษาได้รวบรวมเนื้อหาเกี่ยวกับความหมาย แนวคิด และหลักการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะด้านการพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อประกอบการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ด้วย ดังนี้

ระบบสารสนเทศ^{๒๓} (Information System) ในความหมายของ วีระ สุภากิจ หมายถึง ระบบการเก็บรวบรวมข้อมูลและดำเนินการประมวลผลให้เป็นสารสนเทศเพื่อสนองความต้องการของหน่วยงาน เพื่อใช้ประโยชน์ทั้งในการบริหารระดับสูง ระดับกลาง และระดับปฏิบัติการ ระบบสารสนเทศที่ดีจะต้องเป็นตัวแทนของเหตุการณ์ มีหลักฐาน มีการวิเคราะห์ แปลความหมายของข้อมูล มีการเสนอรายงานสรุปและการเผยแพร่ ระบบสารสนเทศจึงเป็นระบบที่จัดตั้งขึ้นเพื่อปฏิบัติการเกี่ยวกับข้อมูล อันได้แก่ การรวบรวมข้อมูลทั้งภายในภายนอกซึ่งจำเป็นต่อหน่วยงาน เพื่อให้เป็นสารสนเทศที่พร้อมจะใช้ประโยชน์ได้ จัดให้มีระบบเก็บเป็นหมวดหมู่เพื่อสะดวกต่อการค้นหาและนำไปใช้ และมีการปรับปรุงข้อมูลเสมอ เพื่อให้อยู่ในสภาพที่ถูกต้องทันสมัยตลอดเวลา

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในระบบสารสนเทศมากยิ่งขึ้น ควรที่จะทราบ ๓ องค์ประกอบที่สำคัญของระบบสารสนเทศได้แก่

^{๒๒} พิเชษฐ บัญญัติ, บทความคอลัมน์กระแสทัศน์, หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน ฉบับวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๗

^{๒๓} วีระ สุภากิจ, ระบบสารสนเทศเบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๓๘), หน้า ๑๐-๑๑.

ภาพที่ ๒ องค์ประกอบของระบบสารสนเทศ

ที่มา : วีระ สุภากิจ, ระบบสารสนเทศเบื้องต้น, (พิมพ์ครั้งแรก. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๓๙), หน้า ๑๑.

องค์ประกอบของระบบสารสนเทศแต่ละส่วนย่อยในภาพข้างบนอธิบายได้ดังนี้

๑. ข้อมูลหรือข้อมูลดิบ เป็นส่วนป้อนเข้า (Input) ประกอบด้วยข้อมูลที่เป็นตัวเลขข้อความ เสียงและภาพ

๒. รูปแบบการประมวลผล (Models) เป็นการกำหนดความสัมพันธ์ของข้อมูลแต่ละรายการเพื่อให้จัดกระทำข้อมูลเหล่านั้นตามที่กำหนดไว้

๓. สารสนเทศ เป็นผลผลิต (Output) ของระบบมีผลต่อส่วนประกอบอื่น ๆ ทั้งหมด หากผลของส่วนนี้ไม่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ย่อมส่งผลให้ส่วนอื่นๆ ผิดพลาดไปด้วย

๔. เทคโนโลยี (Technology) เป็นส่วนที่ทำหน้าที่เก็บข้อมูลดำเนินการตามรูปแบบ การประมวลผลและทำให้เกิดผลผลิตของระบบออกมาในสื่อที่ต้องการ องค์ประกอบที่สำคัญของเทคโนโลยีได้แก่ คอมพิวเตอร์ ซอฟต์แวร์ และโทรคมนาคม

๕. ฐานข้อมูล (Database) เป็นวิธีการที่จะเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบให้สะดวกต่อการเรียกใช้ สามารถแก้ไขได้ง่าย สำหรับผู้ใช้จำนวนมากและสามารถป้องกันไม่ให้ผู้ไม่มีสิทธิใช้เข้าถึงข้อมูลได้

๖. การควบคุม (Controls) เป็นส่วนประกอบที่กำหนดไว้เพื่อให้ระบบสารสนเทศมีความปลอดภัยไม่ถูกทำลายทั้งที่เจตนาและไม่เจตนา

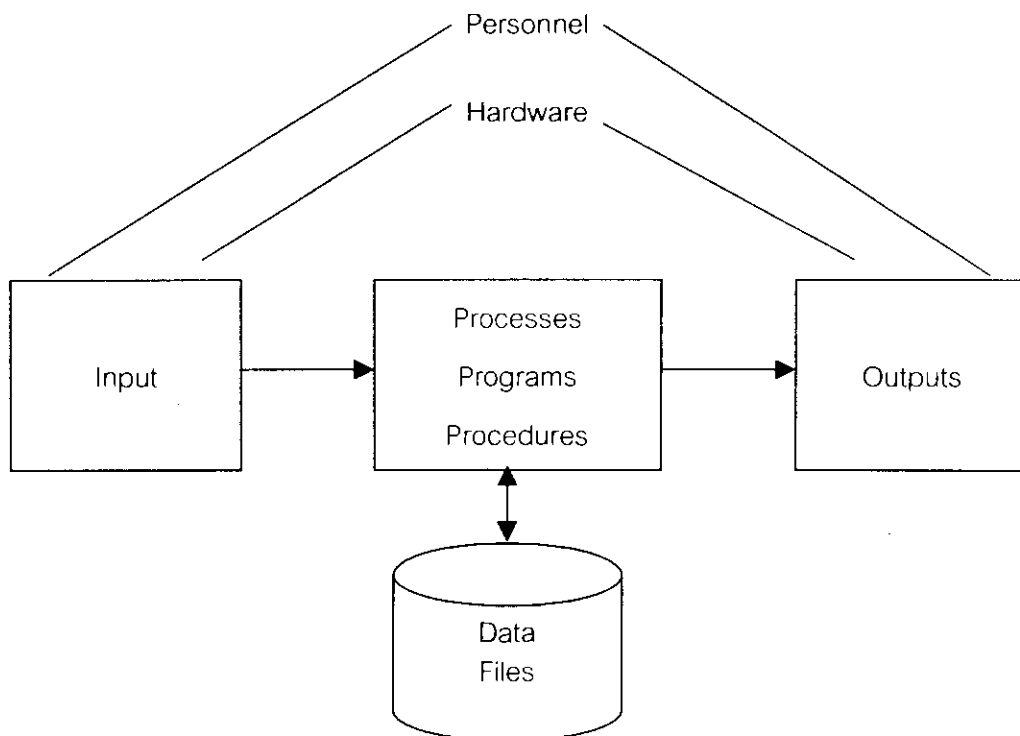
การพิจารณาระบบสารสนเทศมี ๖ ส่วน ได้แก่ สิ่งเข้า กระบวนการ เพิ่มข้อมูล สิ่งออก บุคลากร และฮาร์ดแวร์ แสดงไว้ในภาพดังนี้

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

เนื้อหาสาระทั้งหมด ที่ปรากฏในเอกสารรายงานนี้
จัดทำเพื่อการศึกษาและเรียนรู้ตามหลักสูตรเท่านั้น
มิอาจนำไปเป็นเหตุในการฟ้องร้องใด ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ภาพที่ ๓ ส่วนต่าง ๆ ของระบบสารสนเทศ

ที่มา : วีระ สุภากิจ, ระบบสารสนเทศเบื้องต้น, (พิมพ์ครั้งแรก, กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๓๙), หน้า ๑๓.

ส่วนต่าง ๆ ของระบบสารสนเทศทุกระบบ รวมทั้งระบบสารสนเทศและระบบคอมพิวเตอร์ มีสิ่งเข้า และสิ่งออก กระบวนการจะแปลงสิ่งเข้า (ข้อมูล) ให้เป็นสิ่งออก (สารสนเทศทางการจัดการ) กระบวนการสามารถแบ่งย่อยลงและเขียนเป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์และกระบวนการคำสั่ง (Procedures) ฮาร์ดแวร์คอมพิวเตอร์กระทำการ (Execute) โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และคนเป็นผู้กระทำการกระบวนการคำสั่ง ตัวอย่างเช่น บางครั้งคนต้องทำการรวบรวมและตรวจสอบข้อมูลด้วยมือ ก่อนส่งเข้าระบบสารสนเทศ ระบบสารสนเทศจะมีเพิ่มข้อมูลจำนวนหนึ่งซึ่งอาจจะเป็นแบบที่ใช้คอมพิวเตอร์หรือแบบที่ทำด้วยมือ

ขั้นตอนการพัฒนากระบวนกรฐานข้อมูล

ในการพัฒนากระบวนกรฐานข้อมูลจำเป็นต้องทำเป็นขั้นตอน เพื่อให้งานในแต่ละขั้นสำเร็จ ล่วงไปก่อนที่จะเริ่มทำในขั้นต่อไป ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความสับสน และเกิดการซ้ำซ้อน กลับไปมา ในที่นี้ผู้ศึกษาได้นำแนวคิดของ สุพจน์ โกสียะจินดา^{๒๔} มาประยุกต์ร่วมกับหลักการ พัฒนาระบบงานของสำนักสารสนเทศ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้เกิดความ สมบูรณ์ตามหลักวิชาการพัฒนากระบวนกรฐานข้อมูล ดังนี้

ขั้นที่หนึ่งกระบวนกรศึกษาเบื้องต้น อาจเริ่มต้นจากผู้บริหาร หัวหน้าหน่วยงาน เจ้าของ ระบบงาน หรือผู้ใช้ระบบงาน คนใดคนหนึ่งจะเป็นผู้ริเริ่มก็ได้เพื่อให้มีการศึกษาเพื่อนำระบบงาน มาใช้ในองค์กร

ขั้นที่สองการศึกษาความเป็นไปได้ เมื่อมาถึงขั้นตอนนี้แสดงว่าผู้บริหารเห็นชอบที่จะให้มี ระบบงานขึ้น ผู้บริหารอาจมอบหมายหน่วยงานหรือจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นสำหรับทำการศึกษา ความเป็นไปได้ ทั้งนี้คณะกรรมการอาจจัดตั้งคณะทำงาน (Working Group) มาช่วย แล้วจัดทำ รายงานการศึกษาความเป็นไปได้นั้นเสนอผู้บริหารต่อไป

ขั้นที่สามกระบวนกรพัฒนากระบวนกร นับว่ามีความสำคัญอย่างมากจำเป็นอย่างยิ่งที่จะ ต้องทำเป็นขั้นเป็นตอน ประกอบด้วย

๑. ขั้นสำรวจ ศึกษา ปัญหาความต้องการของผู้ใช้และความเป็นไปได้ : ผู้พัฒนาระบบจะ ต้องลงไปยังพื้นที่งานเพื่อพบปะกับเจ้าของข้อมูล ศึกษาความต้องการของผู้ใช้ และจัดทำ รายละเอียดของการสำรวจ ในขณะเดียวกันก็ศึกษาระบบงานเดิม เพื่อให้ทราบวิธีการแก้ไขปัญหา และสรุปผลความเป็นไปได้

๒. ศึกษา วิเคราะห์โครงสร้างและรูปแบบการทำงานจากระบบงานเดิม : โดยการศึกษา วิเคราะห์โครงสร้างของระบบ เนื้อหาของข้อมูลและลักษณะงาน การจัดเก็บและวิธีการเรียกใช้ ข้อมูลพร้อมทั้งเอกสารจากระบบงานเดิม ศึกษาทางเดินของข้อมูล (Data Flow) ปริมาณและการ นำเข้าข้อมูล ตลอดจนอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ จุดที่จะจัดตั้งเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อสรุปผลการศึกษา ระบบงานเดิม

๓. วิเคราะห์ และออกแบบระบบงาน : ประกอบด้วย การวิเคราะห์และออกแบบโครง สร้างของข้อมูลตามระบบใหม่ (Structure Chart) การจัดเก็บและวิธีการเรียกใช้ข้อมูลระบบใหม่ ออกแบบฟอร์มการนำเข้า (Input Screen Layout) การแสดงผลข้อมูล (Inquiry Screen) และการ

^{๒๔} สุพจน์ โกสียะจินดา, การบริหารโครงการในระบบงานคอมพิวเตอร์, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด, ๒๕๔๒), หน้า ๑๖-๑๗.

ออกรายงานทางเครื่องพิมพ์ (Report) พิจารณาอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ให้สอดคล้องกับระบบงานใหม่เพื่อให้เกิดความพร้อมด้านบุคลากร ร่วมกับฝ่ายที่เกี่ยวข้องกำหนดจุดติดตั้งเครื่องคอมพิวเตอร์ พิจารณาคัดเลือก Software ที่เหมาะสม กับระบบงานที่จะพัฒนา และกำหนดงบประมาณ(ในบางกรณีที่จำเป็น) ตลอดจนระยะเวลาปฏิบัติการ แล้วจึงจัดทำรายงานการวิเคราะห์และออกแบบระบบใหม่

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

๔. จัดทำและพัฒนาโปรแกรม : วิเคราะห์รูปแบบของการแสดงผลของข้อมูล จัดทำ Program Description แล้วจึงเริ่มดำเนินการจัดทำโปรแกรมซึ่งช่วงนี้จะใช้เวลามากที่สุด เพราะในการพัฒนาจะต้องมีการทดสอบโปรแกรมซ้ำแล้วซ้ำเล่าเพื่อให้การประมวลผลข้อมูลถูกต้องและไม่มี error ในขณะที่พัฒนาอยู่นั้นจะต้องนำเสนอมือใช้ให้ร่วมตรวจและทดสอบเป็นระยะควบคู่กันไปกับการพัฒนาด้วย

๕. ติดตั้งโปรแกรมระบบงาน : นำโปรแกรมหรือระบบงานที่พัฒนาเสร็จแล้วติดตั้งให้กับผู้ใช้ พร้อมกับคู่มือการใช้งาน เป็นอันสิ้นสุดการจัดทำโปรแกรม

๖. ขั้นตอนสุดท้ายคือการบำรุงรักษาระบบงานที่เสร็จสมบูรณ์แล้ว ซึ่งอาจกำหนดระยะเวลาเป็นช่วง ๆ โดยการสอบถามจากผู้ใช้ถึงปัญหาการใช้งาน ข้อบกพร่อง และความต้องการอื่น ๆ ที่ยังไม่ตอบสนองความต้องการที่อาจเพิ่มมากขึ้น

๒.๔ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการค้นคว้างานวิจัยทางด้านการบริหารโครงการพัฒนาของรัฐ และด้านการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในหน่วยงานราชการ พงงานวิจัยหลายชิ้นที่ใช้แนวการศึกษาเกี่ยวข้องกับหรือมีประเด็นใกล้เคียง สรุปได้ดังนี้

วีรพล ดวงสูงเนิน^{*} ได้ทำการศึกษาเรื่อง "ปัญหาในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปรับปรุงประสิทธิภาพกรมประชาสัมพันธ์" ผลของการศึกษาพบว่า กรมประชาสัมพันธ์มีปัญหาลำคัญ ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านข้อมูลที่ไม่มีความพร้อมสำหรับระบบสารสนเทศ ด้านบุคลากรที่ขาดความรู้ ความเชี่ยวชาญ และความสนใจด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

^{*}วีรพล ดวงสูงเนิน, "ปัญหาในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปรับปรุงประสิทธิภาพกรมประชาสัมพันธ์," (ภาคนิพนธ์มหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๑), ๖๐ หน้า.

จิตตภัทร เครือวรรณ และคณะ^{๒๖} ได้ทำการศึกษาเรื่อง "ไอทีเพื่อการปฏิรูปภาครัฐ" ซึ่งเป็นผลการวิจัยเชิงนโยบายของโครงการกำหนดแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในหน่วยงานของรัฐ ของสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติพบว่า รัฐมีแนวโน้มให้ความสำคัญมากขึ้น เห็นได้จากการที่หน่วยงานราชการมีแผนงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศหรืออยู่ในระหว่างการร่างแผน และปัญหาอุปสรรคการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในหน่วยงานของรัฐจำแนกได้เป็น ๓ ประเภทหลัก ได้แก่ ประเภทที่ ๑ ปัญหาด้านบุคลากรของรัฐ ได้แก่ ขาดผู้บริการด้านไอที (Chief Information Officer - CIO) ผู้บริหารไม่สนใจ ไม่เข้าใจ ส่งผลให้ขาดการสนับสนุนอบรมให้ผู้ใช้คอมพิวเตอร์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้หน่วยงาน หน่วยงานของรัฐประสบภาวะขาดแคลนนักวิชาการคอมพิวเตอร์อย่างมาก ประเภทที่ ๒ ปัญหาด้านข้อมูลของรัฐ ได้แก่ ปัญหาที่รัฐไม่มีข้อมูลพร้อมสำหรับระบบสารสนเทศ ส่วนหนึ่งเพราะขาดงบประมาณซื้อข้อมูลอย่างต่อเนื่อง ในกรณีที่มีข้อมูลแล้วก็มักไม่เก็บให้เป็นระเบียบ และยังคงเก็บในรูปแบบกระดาษเพราะระเบียบสารบรรณบังคับไว้ ข้อมูลที่หน่วยงานมีก็ไม่เปิดเผย เพราะกฎระเบียบกักตุนในการระบุว่าข้อมูลใดเป็นความลับ หรือข้อมูลใดสามารถเปิดเผยได้ อีกทั้งในกรณีที่ยอมเปิดเผยระบบสารสนเทศของรัฐก็ยังเชื่อมแลกเปลี่ยนข้อมูลกันไม่ได้โดยตรง เพราะข้อมูลเหมือนกันแต่เก็บในรูปแบบต่างกัน ความซ้ำซ้อนและค้ำกันของข้อมูลเหล่านี้ยิ่งทำให้ผู้บริหารไม่ใช้ข้อมูล เพราะไม่แน่ใจในคุณภาพข้อมูล ในกรณีที่ข้อมูลมีคุณภาพ ผู้บริหารก็ยังไม่ได้ใช้เพราะเจ้าหน้าที่ระดับล่างสรุปขึ้นไปไม่ถูก และประเภทที่ ๓ ปัญหาด้านระบบบริการ/บริหารของรัฐ ได้แก่ ปัญหาที่รัฐไม่มีทิศทางแน่นอนในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพิ่มประสิทธิภาพ เพราะรัฐไม่มีแผนงานเทคโนโลยีสารสนเทศระดับประเทศ แม้รัฐจะมีแผนระดับกระทรวง ทบวง กรม แผนดังกล่าวก็มักขาดการทบทวน และมักไม่ได้รับการปฏิบัติตาม งบประมาณด้านฮาร์ดแวร์มากกว่าซอฟต์แวร์ งบมักมีไม่พอ และการที่ต้องขอล่วงหน้า ๒ ปีทำให้วางแผนลำบาก แม้มียกแล้วก็ยังประสบปัญหาว่าจ้างที่ปรึกษา ที่ขาดเป็นพิเศษคือที่ปรึกษาที่เป็นกลางในการเขียนข้อกำหนดของคอมพิวเตอร์ แม้รัฐว่าจ้างพัฒนาระบบได้แต่รัฐก็ยังขาดผู้เชี่ยวชาญที่ช่วยติดตามประเมินคุณภาพระบบในการตรวจรับ ผนวกกับช่องโหว่ในการตรวจรับ จัดซื้อ จัดจ้าง อันเนื่องมาจากการอิงระเบียบพัสดุที่ไม่สอดคล้องกับด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ อาจทำให้ระบบสารสนเทศที่ได้มาไม่ได้คุณภาพอย่างที่ควร แม้นหน่วยงานของรัฐจะมีระบบสารสนเทศที่มีคุณภาพแล้ว ก็มักไม่ใช้ระบบร่วมกันพัฒนาซอฟต์แวร์แบบเดียวกัน

^{๒๖}จิตตภัทร เครือวรรณ และคณะ, ไอทีเพื่อการปฏิรูปภาครัฐ, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ, ๒๕๕๓), ๓๔๙ หน้า.

การใช้ระบบก็มักยึดติดกับขั้นตอนเดิม ทำให้ไม่เพิ่มประสิทธิภาพ เทคโนโลยีช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ ในแง่ความเร็ว และความประหยัดเงินในการสื่อสารอย่างอินเทอร์เน็ตก็ไม่ได้รับการสนับสนุนให้ใช้

มนตรี รูปสุวรรณ์^{๒๘} ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเพื่อวิจัย เรื่อง "แนวทางในการเพิ่มพูนสมรรถนะของสภาผู้แทนราษฎรไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีคณะทำงาน ของคณะกรรมการผู้ช่วยดำเนินงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การให้บริการข้อมูลทางวิชาการ และ สวัสดิการของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร" ผลของการวิจัยโดยเฉพาะกรณีการให้ข้อมูลทางวิชาการ แก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพบว่า ยังไม่สามารถตอบสนองของความต้องการข้อมูลอย่างเร่งด่วน ครบถ้วน สมบูรณ์ และไม่เป็นที่พอใจ ปัญหาด้านการให้บริการ การปฏิบัติงานด้านข้อมูลขาดการ ส่งเสริมประสานงานอย่างเป็นระบบ

สมบุญณวัฒน์ สัตยารักษ์วิทย์^{๒๙} ได้ทำการศึกษาเรื่อง "การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์การ อันเนื่องมาจากเทคโนโลยีสารสนเทศ : กรณีขององค์การไทย" จากจำนวน ๙ องค์การตัวอย่าง ที่มี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในระดับก้าวหน้าและเป็นองค์กรที่มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์การ ผลการศึกษาพบว่า การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างขององค์การเหล่านี้ มีสาเหตุมาจากสิ่งอื่น ๆ เช่น ความจำเป็นในการแข่งขัน และเป็นนโยบายของผู้บริหาร เป็นต้น มิได้มีสาเหตุมาจากการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ หรือการใช้ระบบสารสนเทศ

ครรชิต มาลัยวงศ์ และคณะ^{๓๐} ทำการศึกษาเรื่อง "ผลกระทบของเทคโนโลยีต่อระบบ ราชการไทย เสนอต่อสำนักงานเลขาธิการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)" ประกอบด้วยการศึกษาผล กระทบและหรือปัญหาในการนำเทคโนโลยีมาใช้ ด้วยวิธีสังเกตแบบสอบถามและการประชุมโต๊ะกลม พบว่าเทคโนโลยีสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานมากขึ้น แต่ก็มีผลกระทบอื่น ๆ ด้วย นอกจากนี้ยังได้ทำการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาเอกสาร สังเกต และสัมภาษณ์ พบว่าการนำ คอมพิวเตอร์มาใช้มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานเช่นกัน

^{๒๘}มนตรี รูปสุวรรณ์,แนวทางในการเพิ่มพูนสมรรถนะของสภาผู้แทนราษฎรไทย : ศึกษาเฉพาะกรณี คณะทำงานคณะกรรมการผู้ช่วยดำเนินงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ,การให้บริการข้อมูลทางวิชาการ และสวัสดิการของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร, (รายงานการวิจัย, ๒๕๓๘), ๑๗๓ หน้า.

^{๒๙}สมบุญณวัฒน์ สัตยารักษ์วิทย์, การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์การอันเนื่องมาจากเทคโนโลยีสารสนเทศ : กรณีขององค์การไทย, (วารสารพัฒนบริหารศาสตร์ ปีที่ ๓๘ ฉบับที่ ๑ มกราคม-มีนาคม ๒๕๔๑), หน้า ๑๙-๔๔.

^{๓๐}ครรชิต มาลัยวงศ์ และคณะ, ผลกระทบของเทคโนโลยีต่อระบบราชการไทย, (รายงานการวิจัย, ม.ป.ป.), ๑๓๐ หน้า.

สุพจน์ โกสียะจินดา^{๓๐} ศึกษาเรื่อง "การว่าจ้างพัฒนาระบบงาน IT IT-OUTSOURCING" พบความจริงว่ามีการบริหารโครงการอย่างไม่ถูกต้องตั้งแต่เริ่มจนจบโครงการ ผู้ว่าจ้างอาจจะไม่รู้ครอบคลุมทั้งระบบ ส่วนผู้รับจ้างเข้ามาพัฒนาระบบงานให้ แม้จะมีความรู้ความชำนาญแต่ก็ไม่รู้ อย่างต่องแท้ว่ากระบวนการทำงาน กฎ ระเบียบ วิธีการทำงาน ตลอดจนวัฒนธรรมองค์กรของผู้ว่าจ้างเป็นอย่างไร เมื่อทำงานร่วมกัน ความขัดแย้งจึงเกิดขึ้น จึงเสนอให้ (๑) มีการปรับเข้าหากัน (Alignment) (๒) ศึกษาหาความต้องการของระบบงานให้ดีที่สุด (๓) จัดทำเป็นเอกสารเงื่อนไขการว่าจ้าง (Term of Reference - T.O.R.) และ (๔) ปฏิสัมพันธ์สารสนเทศ (Information Dependency Map - IDM)

ตลอดกาลทบทวนวรรณกรรม (review of literature) เพื่อนำมาเป็นตัวแบบในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาพยายามคัดเลือกแนวคิด ทฤษฎี และองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ ครอบคลุมขอบเขตของการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยหลักการบริหาร โดยมีแนวคิดสำคัญว่าทุกองค์การจะต้องกำหนดการบริหาร การวางแผนที่ยืดหยุ่นประสงค์/เป้าหมาย หลักการมีส่วนร่วม การประสานงาน การวางแผน การควบคุม เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้นำตัวแบบด้านพฤติกรรมองค์กรและทรัพยากรมนุษย์ ประกอบด้วย บุคลิกภาพ การรับรู้ ทักษะสติ การเรียนรู้ ความร่วมมือ และองค์การแห่งการเรียนรู้ และแนวคิดวิชาการด้านเทคโนโลยีการพัฒนาฐานข้อมูล มาใช้เชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ และสุดท้ายคือผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษามุ่งหวังที่จะนำวิชาการเหล่านี้ไปพิสูจน์และประยุกต์ใช้ ในชีวิตจริง ซึ่งจะได้นำเสนอในการวิเคราะห์ของบทที่ ๔ ต่อไป

^{๓๐} สุพจน์ โกสียะจินดา.การว่าจ้างพัฒนาระบบงาน IT – IT Outsourcing. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอ็มไอที คอนซัลตัง จำกัด, ๒๕๔๗.

โครงการตามแผนพัฒนาข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศ

ในบทนี้ผู้ศึกษาจะได้แนะนำภาพรวมของโครงการตามแผนพัฒนาข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งนี้เพื่อปูพื้นฐานความรู้ และเพื่อเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ ประกอบด้วย ความเป็นมา วัตถุประสงค์ของโครงการ การใช้จ่ายงบประมาณ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับระบบงานที่พัฒนา และระบบงานที่จะดำเนินการ ๓ ด้านหลัก

กล่าวได้ว่าโครงการตามแผนพัฒนาข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศ มีต้นกำเนิดจาก ผลงานการศึกษาวิจัยในสมัยของประธานรัฐสภา นายอุทัย พิมพ์ใจชน ที่มุ่งหวังจะปฏิรูประบบ การบริหารจัดการ โครงสร้าง ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบข้อมูล ตลอดจนภูมิทัศน์ภายใน สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร งานศึกษาพบว่าในส่วนของด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมี ปัญหาต่าง ๆ เช่น ความหลายหลายของระบบการจัดเก็บระบบฐานข้อมูลมีความซ้ำซ้อน และ ข้อมูลยังไม่เข้าสู่ระบบจัดการเอกสาร (Document Management) มีผลให้สำนักงานฯ ได้จัดทำ โครงการตามแผนพัฒนาข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศขึ้น โดยมุ่งหวังให้สำนักงานเลขาธิการ สภาผู้แทนราษฎรเป็นศูนย์บริการข้อมูลสารสนเทศด้านนิติบัญญัติที่ตอบสนองต่อการใช้งานของ สมาชิกรัฐสภา กรรมการ ผู้ที่เกี่ยวข้องในวงงานรัฐสภาและประชาชน ได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และทันต่อความต้องการ

๓.๑ วัตถุประสงค์

๑. เพื่อพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศของรัฐสภาให้มีความสมบูรณ์ ทันสมัย และได้มาตรฐานยิ่งขึ้น
๒. ส่งเสริมสมรรถนะการให้บริการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้เป็นไปอย่างรวดเร็ว
๓. เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของรัฐสภาทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์สู่สาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพ
๔. ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยมากยิ่งขึ้น
๕. เสริมสร้างให้รัฐสภามีบุคลากรที่มีศักยภาพในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

๓.๒ งบประมาณ

ในเบื้องต้นกำหนดงบประมาณรวมทั้งสิ้น ๒๕๙,๒๗๙,๒๐๐ บาท แบ่งเป็น

ปีงบประมาณ ๒๕๔๕	เป็นเงิน	๕๕,๔๔๓,๐๐๐ บาท
ปีงบประมาณ ๒๕๔๖	เป็นเงินประมาณ	๙๗.๓ ล้านบาท
ปีงบประมาณ ๒๕๔๗	เป็นเงินประมาณ	๖๘.๒ ล้านบาท
ปีงบประมาณ ๒๕๔๘	เป็นเงินประมาณ	๓๕.๗ ล้านบาท
ปีงบประมาณ ๒๕๔๙	เป็นเงินประมาณ	๒.๕ ล้านบาท

๓.๓ ระยะเวลาดำเนินการ

โครงการฯ นี้มีระยะเวลา ๕ ปี (ปีงบประมาณ ๒๕๔๕ - ๒๕๔๙)

๓.๔ ระบบงานของโครงการตามแผนพัฒนาข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศ

ระบบงานที่จะดำเนินการเพื่อให้บรรลุนโยบายที่กำหนดไว้ เป็นระบบงานที่มุ่งพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภาในภาพรวม ๓ ด้าน รวม ๒๐ โครงการ ซึ่งแต่ละโครงการมีระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดต่าง ๆ กัน ปี พ.ศ. ในวงเล็บท้ายแต่ละโครงการหมายถึงช่วงปีที่จะดำเนินการ

ด้านการพัฒนาระบบข้อมูล

ระบบงานมุ่งที่จะแก้ปัญหาและลดข้อจำกัดของการให้บริการด้านข้อมูล ที่เกิดจากความหลากหลายของการพัฒนาในแต่ละช่วงเวลาและโดยเทคโนโลยีที่แตกต่างกันอันเป็นอุปสรรคต่อการเรียกใช้และเข้าถึงข้อมูลของผู้ใช้งานของรัฐสภาในแต่ละกลุ่ม อีกทั้งเพื่อสร้างระบบจัดเก็บและสืบค้นข้อมูลที่ได้มาตรฐานสำหรับข้อมูลที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาเข้าสู่ฐานข้อมูลรัฐสภา โดยมีโครงการย่อยที่จะดำเนินการทั้งหมด จำนวน ๗ โครงการ ดังนี้

๑. การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศของรัฐสภา (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๗)
๒. การพัฒนาระบบการจกรายงานการประชุมสภา (พ.ศ. ๒๕๔๖)
๓. การพัฒนาฐานข้อมูลวิชาการเพื่อให้บริการสมาชิกรัฐสภา (พ.ศ. ๒๕๔๖ - ๒๕๔๙)
๔. การพัฒนาและเผยแพร่ข้อมูลในวงงานรัฐสภาผ่านระบบเครือข่ายสากล (Internet) (พ.ศ. ๒๕๔๖)
๕. การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร (MIS) (พ.ศ. ๒๕๔๖)
๖. การพัฒนาฐานข้อมูลการต่างประเทศของรัฐสภา (พ.ศ. ๒๕๔๖ - ๒๕๔๙)
๗. การเพิ่มประสิทธิภาพและระบบงานในวงงานรัฐสภาด้านต่างประเทศ (พ.ศ. ๒๕๔๖ - ๒๕๔๙)

ด้านพัฒนาการให้บริการและการเข้าถึงข้อมูล

การพัฒนากระบวนการให้บริการและการเข้าถึงข้อมูล การพัฒนาระบบในบริบทของการให้บริการบริการในลักษณะ ๔ ท คือ ที่เดียว ทั้ดไทย ทุกเวลา ซึ่งหมายรวมถึงการปรับปรุงสถานที่ให้บริการ ระบบเครือข่าย สายสัญญาณ เครื่องมือ และอุปกรณ์ ตลอดจนนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยต่าง ๆ มาสนับสนุน ด้านการให้บริการและเข้าถึง ข้อมูลสารสนเทศของรัฐสภาของสมาชิกรัฐสภา กรรมการ ผู้ใช้ในวงงานของรัฐสภาและ ประชาชน ให้เป็นไปอย่างสะดวก รวดเร็ว โดยมีโครงการย่อยที่จะดำเนินการทั้งหมด จำนวน ๑๑ โครงการ ดังนี้

๑. ศูนย์บริการข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา (พ.ศ. ๒๕๕๕)
๒. การจัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์ในการนำเสนอข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณาในที่ ประชุมสภา คณะกรรมการ สมาชิกรัฐสภา และข้าราชการ (พ.ศ. ๒๕๕๕)
๓. การให้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศแก่สมาชิกรัฐสภาบริเวณรอบห้องประชุมสภา (พ.ศ. ๒๕๕๖)
๔. การประชาสัมพันธ์กำหนดการประชุมสภาและคณะกรรมการและบริการขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. ๒๕๕๖)
๕. การเชื่อมต่อระบบเครือข่ายรัฐสภาภายในบริเวณอาคารรัฐสภากับระบบเครือข่าย ภายนอกรัฐสภาด้วยสายเคเบิลใยแก้วนำแสง (Optical fiber) (พ.ศ. ๒๕๕๖)
๖. การจัดหาและติดตั้งระบบเครือข่ายชนิดไร้สาย (wireless) ภายในบริเวณอาคารรัฐสภา (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๖)
๗. การเชื่อมต่อระบบเครือข่ายรัฐสภากับเครือข่ายระบบทางด่วนข้อมูลมหาดไทย (พ.ศ. ๒๕๕๕)
๘. การให้บริการเครือข่ายคอมพิวเตอร์ส่วนภูมิภาคแก่สมาชิกรัฐสภาผ่านระบบทางด่วน ข้อมูลของกระทรวงมหาดไทย (พ.ศ. ๒๕๕๖)
๙. จัดชุดอุปกรณ์เพื่อการสืบค้นข้อมูลของรัฐสภาโดยการเข้าคอมพิวเตอร์แบบโน้ตบุ๊ก รวมทั้งอุปกรณ์การเข้าถึงข้อมูล จำนวน ๕๐๐ ชุด (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๗)
๑๐. การเพิ่มประสิทธิภาพระบบคอมพิวเตอร์แม่ข่ายของรัฐสภา (พ.ศ. ๒๕๕๖)
๑๑. การจัดหาอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และเครื่องพิมพ์ที่ยังขาดและทดแทนเครื่องเก่าที่เสื่อม สภาพ (พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๕๘)

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

เป็นเอกสารทั้งหมดที่ปรากฏในเอกสารรายงานนี้
จัดทำเพื่อการศึกษาระดับสูงและเรียนรู้ออนไลน์
มีอำนาจเป็นเหตุแห่งการฟ้องร้องใด ๆ ที่สิ้น

ด้านพัฒนาการให้บริการและการเข้าถึงข้อมูล

การพัฒนาระบบการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลของรัฐสภาสู่สาธารณชนด้วยระบบอินเทอร์เน็ต โดยมีเป้าหมายที่จะแก้ปัญหาของการเผยแพร่ข้อมูลของรัฐสภาทางระบบอินเทอร์เน็ตที่มีข้อจำกัดในด้านจำนวนบุคลากรที่ดูแลและพัฒนาระบบข้อมูล ปัญหาของข้อมูลที่ไม่ทันสมัยและยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มผู้ใช้งานของรัฐสภา รวมทั้งประชาชน ความต้องการขจัดปัญหาการนำข้อมูลจากฐานข้อมูลขึ้นสู่ระบบอินเทอร์เน็ตโดยอัตโนมัติโดยไม่จำเป็นต้องมาจัดเตรียมใหม่ รวมทั้งเพื่อให้รัฐสภาสามารถใช้ระบบอินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของรัฐสภา ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกระดับในลักษณะของการสื่อสารได้ตอบสนองทาง ตลอดจนจะมีการวางรากฐานของการพัฒนาประชาธิปไตยไปยังเด็กและเยาวชนซึ่งจะเป็นกำลังของการพัฒนาระบบประชาธิปไตยที่เข้มแข็งและยั่งยืนต่อไปโดยใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาประเทศตามโครงการรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีโครงการย่อยที่จะดำเนินการ จำนวน ๒ โครงการ ดังนี้

๑. การพัฒนาเครือข่ายระบบสารสนเทศของรัฐสภาสำหรับสมาชิกรัฐสภาและประชาชนทั่วไป (พ.ศ.๒๕๔๕ - ๒๕๔๗)

๒. การพัฒนาเครือข่ายระบบสารสนเทศของรัฐสภาสำหรับเด็กและเยาวชน (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๗)

ในลำดับต่อไปจะได้ศึกษามุ่งหาคำอธิบายเกี่ยวกับปรากฏการณ์ หรือสภาพความจริงในกระบวนการเมื่อนำโครงการตามแผนพัฒนาข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศไปปฏิบัติจริง ๆ แล้ว โดยจะเน้นด้านการบริหารโครงการระบบงานเป็นหลัก

Legislative Institutional Repository of Thailand

เนื้อหาสาระทั้งหมด ที่ปรากฏในเอกสารรายงานนี้

จัดทำเพื่อการศึกษาและเรียนรู้ตามหลักสูตรเท่านั้น

มิอาจนำไปเป็นเหตุในการฟ้องร้องได้ ๆ ทั่วคัน

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์

โครงการตามแผนพัฒนาข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศ มีระยะเวลาดำเนินการต่อเนื่อง ๕ ปี ตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๔๕ ดำเนินการมาแล้วเป็นเวลา ๓ ปี โดยกำหนดเป้าหมายและแนวทางปฏิบัติของโครงการไว้อย่างชัดเจน ได้รับอนุมัติในหลักการด้วยงบประมาณมากกว่าสองร้อยล้านบาท ประกอบด้วย ๓ ด้าน รวมทั้งสิ้น ๒๐ โครงการ เฉพาะด้านการพัฒนาระบบข้อมูลรวม ๗ ระบบงาน ด้านพัฒนาการให้บริการและการเข้าถึงข้อมูล ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องของการจัดหา Hardware เครื่องมือและอุปกรณ์ต่อพ่วงต่าง ๆ จำนวน ๑๑ โครงการ และด้านพัฒนาการให้บริการและการเข้าถึงข้อมูล จำนวน ๒ โครงการ ซึ่งสองโครงการนี้เป็นโครงการตามนโยบายของผู้บริหารในขณะนั้นที่มุ่งหวังให้จัดทำเว็บไซต์ของรัฐสภา เพื่อเพิ่มช่องทางการมีส่วนร่วมของประชาชน และเยาวชน เนื่องจากมีมากถึง ๒๐ โครงการดังนั้นจึงมีเกือบทุกสำนักในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเข้าร่วมบริหารโครงการ โดยมีสำนักสารสนเทศเป็นหน่วยงานหลัก ทั้งนี้ทั้งแบบฐานข้อมูลเฉพาะด้านที่มีหน่วยงานเดียวเป็นเจ้าของ และแบบฐานข้อมูลที่ต้องอาศัยหลายหน่วยงานในการพัฒนาข้อมูล

ความเป็นจริงเมื่อปฏิบัติผู้ศึกษาพบว่าด้านการพัฒนาระบบข้อมูล ทั้ง ๗ ระบบงานนั้นมี ๒ ระบบงานที่ควรศึกษาในเวลาอันจำกัดนี้ ด้วยขั้นตอนการพัฒนาระบบงานเต็มไปด้วยปัญหาและอุปสรรค อันเกิดจากปัจจัยต่าง ๆ มากมาย ทั้งภายในองค์กรและภายนอกองค์กร โครงการต้องเผชิญกับพฤติกรรมและการปฏิบัติ ปฏิสัมพันธ์ของบุคคล กลุ่มบุคคล สมรรถนะ และความร่วมมือ เป็นต้น ปัจจัยเหล่านี้มีผลกระทบสืบเนื่องมาถึงปัจจุบัน ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะ ๒ ระบบงาน ดังนี้

- โครงการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศของรัฐสภา (OCR)
- โครงการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร (MIS)

เพื่อที่จะทราบสาเหตุแท้จริงของปัญหาและอุปสรรค ผู้ศึกษาใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยอาศัยกรอบแนวคิดและทฤษฎีจากบทที่ ๒ และนำข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร (Documentary Research) การสัมภาษณ์ (In-depth Interview) การสังเกต (Observation) อย่างใกล้ชิดกับผู้ปฏิบัติงาน ผู้ประสานงาน และผู้พัฒนาโปรแกรม (โปรแกรมเมอร์) ประกอบกับผู้ศึกษาปฏิบัติงานร่วมกับคณะกรรมการหลายคณะที่เกี่ยวข้องกับ

โครงการเหล่านี้ และโดยเฉพาะเกี่ยวข้องกับโดยตรงกับหน้าที่ความรับผิดชอบด้านการพัฒนาระบบงาน จึงทำให้ทราบข้อมูลและปัญหาอุปสรรคที่แท้จริงมากขึ้น และนำมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ ตามกรอบสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ในบทที่ ๑ พบว่ามีปัจจัยเกื้อหนุนส่งเสริมหรือขัดขวางความสำเร็จ ของกระบวนการพัฒนาระบบงานในแต่ละระดับแตกต่างกัน ซึ่งจะได้นำเสนอเป็นลำดับไป

๔.๑ สมมติฐานข้อที่ ๑

การบริหารมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการวางแผนและการควบคุมองค์การ และ ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของโครงการตามแผนพัฒนาข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศ ช่วง ระยะเวลา ๓ ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๗

การวิเคราะห์สมมติฐานข้อที่ ๑

แผนหรือโครงการทั้งหลายแม้ว่าจะมีการร่างไว้อย่างดีตามหลักวิชาการน่าเชื่อถือ แต่ถ้า นำไปปฏิบัติไม่ถูกต้องภายใต้การบริหาร หรือสถานการณ์แวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยแล้ว โครงการ นั้นก็ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ ดังนั้นประสิทธิภาพในการวางแผนและการควบคุมจึงเป็นเรื่อง สำคัญที่ผู้บริหารองค์การหรือผู้รับผิดชอบโครงการจะต้องเข้าใจความหมายของ "การวางแผน" และกระบวนการบริหารโดยยึดวัตถุประสงค์ ต้องสามารถควบคุมเงื่อนไขสำคัญทั้ง ๕ ประการให้ ได้คือ (๑) ต้องมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายชัดเจน(๒) มีการมอบหมายงาน (๓) มีมาตรฐานใน การทำงาน (๔) มีระบบวัดผลในการปฏิบัติงาน และ (๕) มีระบบให้คนให้โทษ

จากการศึกษาเกี่ยวกับความเป็นมาของโครงการตามแผนพัฒนาข้อมูลและเทคโนโลยี สารสนเทศ และการใช้งานระบบสารสนเทศของรัฐสภา พบว่ามีแรงผลักดัน (force) มาจาก ๒ สิ่ง คือ ผู้บริหาร และตัวระบบงาน ตามรายละเอียดความเป็นมาของโครงการตามแผนพัฒนาข้อมูล และเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ ๓ ระบุวัตถุประสงค์ไว้อย่างชัดเจนว่าเพื่อพัฒนา ระบบข้อมูลสารสนเทศของรัฐสภาให้มีความสมบูรณ์ ทันสมัย และได้มาตรฐานยิ่งขึ้น ให้สามารถ ตอบสนองความต้องการใช้งานของมวลสมาชิกรัฐสภาให้กว้างขวางและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีลักษณะพิเศษตามที่ได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ ๓ ว่ามีลักษณะสั่งการจากระดับบนสู่ล่าง (Topdown) ไม่ได้มาจากแนวคิดหรือความต้องการใช้ระบบสารสนเทศของผู้ปฏิบัติงานแต่ละ บุคคล/กลุ่มคน กล่าวคือบทบาทของผู้บริหารจะเข้ามาเกี่ยวข้องอย่างมากในขั้นการกำหนด นโยบาย (policy) และการออกแบบโครงการเท่านั้น ส่วนการดำเนินงานและการควบคุมการ พัฒนาระบบงานตลอดเวลา ๓ ปี เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการจัดจ้าง คณะกรรมการตรวจรับ เจ้าหน้าที่ของสำนักสารสนเทศ เจ้าหน้าที่จากสำนักต่าง ๆ ซึ่งบทบาทค่อนข้างน้อย โดยมี

คณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภาซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นนักการเมืองและผู้ทรงคุณวุฒิ จากภายนอกเป็นผู้กำหนดนโยบายหลัก

บทบาทของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติจะเริ่มเข้ามาเกี่ยวข้องและเริ่มเข้าใจโครงการ เมื่อตนเองได้เข้ามาสัมผัสหรือเมื่อเจ้าหน้าที่สำนักสารสนเทศในฐานะผู้ประสานงานพร้อมกับเจ้าหน้าที่บริษัท เริ่มเข้าไปดำเนินงานขั้นต้น คือการศึกษาความต้องการใช้งานตามหน่วยงานต่าง ๆ ภายในสำนักงาน เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมีถึง ๒๓ หน่วยงาน จากการศึกษาและติดตามการพัฒนาทั้ง ๒ ระบบงานพบว่า ยังมีกลุ่มผู้ปฏิบัติงานที่ไม่เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ในการนำระบบสารสนเทศหรือระบบการจัดเก็บข้อมูลด้วยการประมวลผลคอมพิวเตอร์มาใช้งาน ไม่เข้าใจถึงประโยชน์ที่จะได้รับ และไม่เข้าใจบทบาทของตนเองในระบบงานใหม่ที่มีการนำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดซึ่งเกิดจากประสบการณ์ทำงานจริงของผู้ศึกษาเอง คือ ระบบข้อมูลสารสนเทศของรัฐสภา หรือที่เรียกกันสั้น ๆ ว่า OCR ซึ่งเป็นโครงการ High light โครงการหนึ่ง สำหรับปีงบประมาณ ๒๕๔๕ งบประมาณในการจัดจ้าง ๖,๕๐๐,๐๐๐ บาท และตรวจรับงานไปเมื่อประมาณปลายปี ๒๕๔๗ ซึ่งก็เลยกำหนดมาเป็นเวลาถึง ๒ ปี ถึงแม้ว่าการพัฒนาจะมีการตรวจรับงานเรียบร้อยแล้ว แต่อาจกล่าวได้ว่าประสบความสำเร็จเพียงบางส่วน พบว่าระบบงานยังไม่มีผู้ใช้งาน เรื่องนี้มิใช่ว่าผู้ปฏิบัติไม่เข้าใจบทบาทของคอมพิวเตอร์หรือระบบงาน ทุกหน่วยงานได้รับการฝึกอบรม พื้นฐานการให้นำเข้าข้อมูล และหลายหน่วยงานรู้จักกับการใช้คอมพิวเตอร์จัดเก็บข้อมูลดี เช่น สำนักบริหารงานกลาง สำนักกรรมาธิการ สำนักประชุม แต่สิ่งที่เป็นอุปสรรคของโครงการคือ จุดมุ่งหมายที่แตกต่างกัน ความแตกต่างของคน ความแตกต่างของประเภทงาน และวัฒนธรรม (culture) ของแต่ละหน่วยงาน กล่าวคือ งานประจำจะถูกกำหนดจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวนมากที่ต้องดูแล เช่น งานบริการสมาชิกและงานจัดการประชุม ซึ่งต้องทำต่อเนื่องตลอดเวลา ในขณะที่การพัฒนาโปรแกรมและการออกแบบระบบงานก็ต้องการเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจริงร่วมทดสอบระบบและนำเข้าข้อมูล ภายใต้สภาวะการณ์ที่ไม่เอื้ออำนวยโครงการก็ไม่สามารถประสบความสำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์เป้าหมายที่ตั้งไว้

เพื่อจะชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของการบริหารกับการดำเนินการตามโครงการ ซึ่งผู้ศึกษา ได้มีโอกาสร่วมเป็นคณะกรรมการจัดจ้างของโครงการระบบข้อมูลสารสนเทศของรัฐสภา และในช่วงปี ๒๕๔๗ ได้มีโอกาสร่วมประชุมหลายครั้งในฐานะผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา และการเชิญประชุมของท่านเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเพื่อแก้ไขปัญหาลำบากของโครงการฯ จึงมุ่งประเด็นการบริหารโดยยึดวัตถุประสงค์และได้วิเคราะห์แยกเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

เนื้อหาสาระทั้งหมด ที่ปรากฏในเอกสารราชการนี้
จัดทำเพื่อการศึกษาและเรียนรู้ตามหลักสูตรเท่านั้น
มิอาจนำไปเป็นเหตุแห่งการฟ้องร้องใด ๆ ที่สุด

๑. ข้อจำกัดเรื่องระยะเวลาเป็นประเด็นหนึ่งที่ปีบริตให้องค์การต้องรีบร้อนมุ่งจะใช้จ่ายเงินงบประมาณโดยอาจขาดความละเอียดเรื่องการวางแผนและควบคุมงาน ดังปรากฏในสัญญาการจ้างซึ่งค้นคว้าพบว่าวันที่ทำสัญญาจ้างโครงการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศของรัฐสภา (OCR) คือ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๕ (วันสิ้นสุดสัญญา ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๔๖) ซึ่งเกือบจะสิ้นปีงบประมาณ ๒๕๔๕ แล้ว

๒. การบริหารขาดความกล้าหาญที่จะตัดสินใจและตรวจสอบประเมินผลคุณภาพระบบเป็นระยะ ๆ ทั้งนี้เป็นเพราะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นศาสตร์เฉพาะด้านที่ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญ

๓. ปัญหาอุปสรรคของผู้บริหารคือ ผู้บริหารจะเข้ามาเกี่ยวข้องกับฐานะประธานกรรมการและกรรมการชั้นวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Plan) ในระยะต้น ๆ โดยร่วมกับคณะทำงานในรูปของกรรมการ ข้อเท็จจริงคือผู้บริหารมักจะมีภาระหน้าที่ความรับผิดชอบในงานต่าง ๆ มากมาย และไม่มีเวลาร่วมประชุม อาจกล่าวได้ว่าการมีส่วนร่วมของผู้บริหารมีน้อยมาก

๔. การปรับเปลี่ยนโครงสร้าง เช่น เพิ่มกลุ่มงานนโยบายและแผน หรือการเปลี่ยนแปลงผู้บริหาร เช่น สำนักสารสนเทศ พบว่าระหว่างที่โครงการดำเนินงานมีการสับเปลี่ยนผู้อำนวยการสำนักถึง ๓ ท่าน (๑) ปี ๒๕๔๕ นายอนุช ชาญฐิติเสรี (๒) ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๔๕ ร้อยเอกหญิง สุวัฒนา เหลืองไตรรัตน์ รักษาการผู้อำนวยการสำนักฯ และ (๓) ต้นปี ๒๕๔๗ นางศิษฏี ทรัพย์ศิริ ทำให้ขาดความต่อเนื่องของการดำรงตำแหน่ง ขาดความต่อเนื่องของโครงการไปบ้าง ขาดความเข้าใจในสภาพปัญหาเดิม

๕. การเปลี่ยนแปลงผู้บริหารสายการเมือง แม้แต่การเพิ่มจำนวนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็น ๕๐๐ คนตามรัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ ก็เป็นปัจจัยแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารโครงการ กล่าวคือ สำนักงานฯ ไม่สามารถเป็นตัวของตัวเองได้เลย เนื่องจากต้องจัดสถานที่ให้กับสมาชิกโดยการเพิ่มพื้นที่ใช้สอยให้มากขึ้น จึงจำเป็นต้องย้ายบางหน่วยงานไปอยู่อาคาร ๓ แห่ง คือ อาคารทิปโก้ ถนนพระรามหก และอาคารธนาคารทหารไทย (เก่า) และอาคารถนนประดิพัทธ์ ส่งผลกระทบต่อโครงการ สำนักงานฯ ต้องเพิ่มงบประมาณด้านฮาร์ดแวร์ อุปกรณ์เครือข่าย (network) และระบบสื่อสารข้อมูลโดยการเช่าสายสัญญาณ (leased line) เชื่อมโยงระหว่างอาคารทิปโก้ อาคารประดิพัทธ์ และสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนอุทองใน จะเห็นว่าบริบทที่เป็นอุปสรรคขององค์การมิได้คาดคิดหรือเตรียมการมาก่อนว่าจะเกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงานตามโครงการ ซึ่งในประเด็นนี้มีผลโดยตรงกับสถานที่ติดตั้ง Hardware ของโครงการอย่างยิ่ง

๖. แผนงานและการควบคุมโครงการที่กำหนดไว้ยังห่างไกลความเป็นจริงมาก เนื่องจากขาดการศึกษาความต้องการจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในองค์กร ข้อกำหนดคุณลักษณะไม่ชัดเจน

สำหรับผู้ปฏิบัติงานแล้วการเริ่มต้นทำงานโครงการมีลักษณะทำงานเท่าที่รู้ คือรู้ว่ามีแผนงานอะไร มีใครที่คน งบประมาณเท่าไร

๗. นอกจากนี้ยังเกิดจากความต้องการที่ไม่มีการจำกัด (limit) ไว้ตั้งแต่การออกแบบระบบงาน ครั้งแรก ในประเด็นนี้เกี่ยวข้องกับตัวของเจ้าหน้าที่ผู้ร่วมออกแบบด้วยที่ไม่สามารถสรุปลักษณะงานให้ชัดเจนได้ การออกแบบจึงไม่นิ่งพอ จากการสังเกตขณะร่วมวิเคราะห์ระบบงานพบว่า ขาดแคลนบุคลากรระดับผู้บริหาร หัวหน้างาน หรือผู้ที่มีความชำนาญในระบบงานร่วมออกแบบตลอดโครงการ ส่วนใหญ่จะส่งระดับผู้ปฏิบัติงานจริงมา เพราะผู้บริหารที่ไม่มีความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ จะไม่ค่อยกล้า ในขณะที่เดียวกันก็มีงานราชการประจำที่ต้องบริหาร ดังนั้นจะพบว่าผู้บริหารมักจะระบุให้คนที่รู้เรื่องคอมพิวเตอร์มากกว่าหรือคนที่มีความก้าวหน้าสมัยใหม่มาร่วมแทน ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจทีเดียวเพราะในทางปฏิบัติแล้วขั้นตอนกระบวนการศึกษาความต้องการนี้ ผู้ออกแบบต้องการคุยเรื่องงาน ลักษณะงานที่ทำ ข้อเท็จจริงจากคนที่มีความรู้ประสบการณ์ยาวนาน และถามความต้องการ หรือเรียกว่าการ get requirement มิใช่คุยเรื่องคอมพิวเตอร์ ที่สำคัญที่สุดการเริ่มต้นออกแบบพัฒนาระบบจะต้องจับคนที่รู้มากที่สุด มีความคิด (idea) มากที่สุดเป็นอันดับแรกแล้วจึงขยายความให้กว้างออกไปในแนวดิ่งและแนวนอนในลักษณะการประชุมที่หลากหลายต่อไป

อย่างไรก็ตามยังมีตัวอย่างด้านการบริหารซึ่งคาบเกี่ยวกับเรื่องของ การเรียนรู้ การรับรู้ ทักษะคิด ซึ่งจะขอกล่าวรวมในสมมติฐานลำดับต่อ ๆ ไป เพื่อให้การวิเคราะห์เป็นการรวมประเด็นที่เกี่ยวข้องไว้ด้วยกัน

๔.๒ สมมติฐานข้อที่ ๒

บุคลากรในแต่ละหน่วยงานที่ทำการศึกษามีทัศนคติ ความรู้ ความสามารถ ด้านการบริหารและเทคนิคแตกต่างกัน และไม่เพียงพอ

การวิเคราะห์สมมติฐานข้อที่ ๒

ตามที่กล่าวเป็นพื้นความรู้มาแล้วว่า โครงการนี้มุ่งพัฒนาฐานข้อมูลให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร การจะปฏิบัติตามแผนงานโครงการที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศคอมพิวเตอร์เป็นหลัก (Main) เพื่อพัฒนาระบบงาน และต้องปฏิสัมพันธ์กับหน่วยงานมากมาย ระยะเวลา วัสดุ งบประมาณ อาจเป็นข้อจำกัดอย่างหนึ่ง แต่ปัญหาที่สำคัญคือ พื้นฐานความพร้อมของบุคลากร (เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน) ในที่นี้มีไม่มีความรู้ด้านคอมพิวเตอร์เพียงพออย่างเดียว แต่หมายถึงภูมิหลังด้านความสัมพันธ์กับความมุ่งมั่นในการที่จะทำงาน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ในการศึกษามุ่งให้ความสำคัญกับบุคลากรของหน่วยงานนั้น ๆ โดยมีองค์ประกอบ

ตัวแปร ดังนี้ (๑) มีพื้นฐานความเข้าใจด้านการออกแบบระบบงานเพียงใด (๒) มีประสบการณ์ด้านการใช้ระบบฐานข้อมูลหรือไม่ (๓) งานประจำที่ทำอยู่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์หรือมีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการทำงานอย่างต่อเนื่องมากน้อยเพียงใด (๔) ผู้ปฏิบัติงานเคยได้รับการอบรมด้านคอมพิวเตอร์หรือไม่ในระดับใด เหล่านี้จะช่วยเป็นฐานในการวิเคราะห์เพื่อประเมินในเรื่องการเรียนรู้ การรับรู้ ทักษะคิด เพื่อให้ทราบปัญหาและอุปสรรคที่แท้จริงของโครงการ

เนื่องจากระยะเวลาศึกษามีจำกัด จึงกำหนดที่จะศึกษาโครงการระบบข้อมูลสารสนเทศของรัฐบาล หรือที่เรียกว่า OCR และโครงการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร หรือที่เรียกว่า MIS ซึ่งทั้งสองโครงการเป็นระบบที่ต้องใช้ข้อมูลร่วมจากหลายหน่วยงาน และการใช้งานก็โดยหลาย ๆ หน่วยงานเช่นกัน ปัญหาและอุปสรรคจึงมีความหลากหลายเป็นพลวัตกัน ซึ่งจะใช้เป็นหลักในการศึกษาและจะได้วิเคราะห์เป็นลำดับไป

โครงการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร หรือที่เรียกว่า MIS มี ๔ หน่วยงานเกี่ยวข้อง เจ้าของข้อมูลส่วนหนึ่งเคยมีประสบการณ์ในการใช้ระบบข้อมูลบ้าง ขณะเดียวกันผู้บริหารระดับสูงได้ให้ความสำคัญและติดตามการพัฒนาโดยการติดตั้งระบบงานดังกล่าวไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ในห้องทำงานสามารถติดตาม (Monitoring) งานได้ ผู้ใช้มีทัศนคติที่ดีต่อระบบงาน ทั้งนี้ผลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับกลาง^{๖๖} มีความคิดเห็นสอดคล้องกับนักวิชาการคอมพิวเตอร์^{๖๗} ทั้งสองมีความเห็นตรงกันว่า แรงจูงใจจะเกิดจากตัวผู้ใช้และผู้บริหารที่เห็นว่าระบบได้ให้ประโยชน์กับการทำงานของตน จะเห็นได้ชัดในตัวอย่างของผู้ใช้ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร มีการนำไปปฏิบัติจริง มีการอบรมการใช้ระบบ การจูงใจให้ผู้ใช้เริ่มใช้งานระบบเริ่มนำเข้าข้อมูลด้วยระบบที่ออกแบบให้เป็น Web Base Application ถึงแม้ว่าปัจจุบันระบบจะเป็นเพียงการเริ่มต้นใช้งานแต่คาดได้ว่าระบบจะมีอายุยืนยาวได้ ตัวอย่างดังกล่าวมิใช่ปัญหาหรืออุปสรรคแต่มุ่งหวังที่จะบอกกล่าวให้เห็นว่า ระบบการเรียนรู้การใช้เทคนิคการบริหารในอีกมุมหนึ่ง ในลำดับต่อไปจะได้วิเคราะห์ถึงปัญหาและอุปสรรคในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ การเรียนรู้ ความพร้อมของหน่วยงานที่จะใช้ระบบสารสนเทศร่วมระหว่างหน่วยงาน

ผู้ศึกษาขอยกตัวอย่างระบบงานร่วมที่มีผู้รับผิดชอบพัฒนาระหว่างหน่วยงาน ซึ่งมีปัญหาทั้งระหว่างกระบวนการออกแบบและหลังการพัฒนาเสร็จแล้ว ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามโครงการดังกล่าวด้วย

^{๖๖} สัมภาษณ์ เบญจพร สันติชีวะเสถียร, ผู้อำนวยการกลุ่มงานพัฒนาระบบงานคอมพิวเตอร์, ๑๐ มกราคม ๒๕๔๘.

^{๖๗} สัมภาษณ์ ผดุง เหลืองประมวล, นักวิชาการคอมพิวเตอร์ ๗, ๑๐ มกราคม ๒๕๔๘.

โครงการระบบข้อมูลสารสนเทศของรัฐสภา หรือที่เรียกว่า OCR มีหน่วยงานรวม ๙ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการตั้งแต่ต้นจนจบ มีเป้าหมายที่จะพัฒนาระบบการจัดเก็บและสืบค้นข้อมูลนอกระบบ เช่น ข้อมูลเอกสารอ้างอิงในการประชุมสภาและคณะกรรมการสิทธิการ ข้อมูลที่เกิดจากการปฏิบัติงานประจำวันของหน่วยงานภายในของรัฐสภา ข้อมูลเอกสารในวงงานรัฐสภา เป็นต้น โดยการพัฒนาและจัดเก็บให้บริการสืบค้นผ่าน Web Browser แบ่งการดำเนินงานออกเป็น ๔ ระยะ (๒๕๔๕ - ๒๕๔๗) โดยระยะที่ ๑ และ ๒ (๒๕๔๕) จะเป็นการจัดหาระบบคอมพิวเตอร์และพัฒนาระบบสืบค้นข้อมูล รวมทั้งการนำเข้าข้อมูลตัวอย่างประมาณ ๑๔,๐๐๐ หน้า ส่วนการดำเนินการในระยะที่ ๓ และ ๔ จะเป็นการนำเข้าข้อมูลรวมทั้งสิ้นประมาณ ๗๐๐,๐๐๐ หน้า โดยมีสำนักสารสนเทศและหน่วยงานอื่น ๆ อีก ๘ สำนักร่วมรับผิดชอบ ตามที่ทราบแล้วว่าโครงการระยะที่ ๑ สำเร็จมาถึง ๒ ปีและเพิ่งดำเนินการเสร็จเมื่อปลายปี ๒๕๔๗ ซึ่งในความเป็นจริงเกือบจะไม่สามารถปิดโครงการระยะแรกได้ ทั้งนี้มีปัจจัยต่าง ๆ ทั้งที่เป็นของบริษัทเอง และปัจจัยที่เกิดจากการบริหารจัดการโครงการด้วย

ที่ผ่านมาเจ้าหน้าที่ของสำนักสารสนเทศคุ้นเคยกับการใช้คอมพิวเตอร์และระบบฐานข้อมูลมากกว่าหน่วยงานอื่นในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ดังนั้นประเด็นของการเรียนรู้ไม่น่าจะใช้ปัญหา ในการวิเคราะห์จึงมุ่งประเด็นไปที่ทำไมระบบจึงล่าช้าและเกือบจะล้มเหลว จากการสอบถามผู้ดูแลระบบ^{๓๓} สรุปได้ว่าระบบดังกล่าวเป็นงานทางด้านเทคนิคอย่างมาก มีการเปลี่ยนแปลงการบริหารภายในบริษัท เจ้าหน้าที่ของบริษัทออกจากงาน ส่งผลกระทบต่อสำนักงานในฐานะผู้จ้าง ในอีกแง่หนึ่งผู้ดูแลระบบ (ของทั้งบริษัทฯและสำนักงานฯ) มาจากผู้มีตำแหน่งทางเทคนิคซึ่งอาจขาดหรือไม่มีความชำนาญความเข้าใจลึกซึ้งซึ่งด้านการบริหาร เมื่อมีปัญหาขัดแย้งก็ไม่อาจตัดสินใจหรือหาทางออกที่เหมาะสมได้ อีกทั้งไม่ได้นำผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการเข้ามามีส่วนร่วมในเวลาอันสมควร เช่น ผู้ชำนาญเฉพาะ เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตัดสินใจของบริษัท เป็นต้น ส่งผลให้งานเสร็จล่าช้ากว่ากำหนดมาก หากจะให้การบริหารโครงการ (ไม่ว่าโครงการใด) มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว จะต้องพิจารณาระบบอย่างเป็นองค์รวม คือไม่แยกส่วน แต่เป็นองค์รวมที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กัน ปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นมักจะเข้ามาในลักษณะเป็นองค์รวม จึงต้องเรียกร้องให้หน่วยงานหลายหน่วยได้มาร่วมกันทำ

จากการศึกษาเอกสารของกลุ่มงานพัฒนาระบบงานคอมพิวเตอร์ พบประเด็น “การรับรู้” ซึ่งเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์เดิม ๆ ของเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้เฝ้าระวังและตรวจทดสอบการใช้ระบบเพื่อใช้ประกอบการตรวจรับงานว่า ตลอดเวลาที่เฝ้าทดสอบระบบงานนั้น

^{๓๓}สัมภาษณ์ วัฒนวัฒน์ วงศ์แก้ว, นักวิชาการคอมพิวเตอร์ ๗, ๔ มกราคม ๒๕๔๘.

เจ้าหน้าที่มีความคิด (การรับรู้) ว่าระบบไม่สามารถตอบสนองหรือไม่ตรงกับความต้องการ
ตัวเจ้าหน้าที่เกิดการเรียนรู้ (Learning) ส่งผลต่อทัศนคติ (Attitudes) ทำให้ไม่ค่อยมั่นใจต่อตัว
ระบบและปฏิเสธการตรวจรับระบบ

๔.๓ สรุป

จากสมมติฐานทั้ง ๒ ข้อเสนอการพิสูจน์โดยใช้กรณีศึกษา ผู้ศึกษาพบว่ามีความเหมือนและ
แตกต่างกันในส่วนของปัญหาและอุปสรรคโดดเด่นแตกต่างกัน ข้อเท็จจริงที่รวบรวมจากปรากฏการณ์
ทางวัตถุและทางสังคม จากประสบการณ์ส่วนตัวและจากประสบการณ์ของผู้อื่น เมื่อนำมา
วิเคราะห์ร่วมกับแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยในอดีต ผู้ศึกษาประจักษ์แก่ตนเองว่าปัญหาและ
อุปสรรคในการบริหารโครงการพัฒนาของหน่วยงานภาครัฐไม่ว่าโครงการใดก็ตาม สามารถ
อธิบายได้จริงตามหลักวิชาสาขารณบริหารศาสตร์ซึ่งได้ปรับใช้ศาสตร์ต่าง ๆ ให้เป็นประโยชน์ เช่น
หลักการบริหาร พฤติกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และจิตวิทยา เป็นต้น มาเป็น
ประโยชน์แก่การศึกษาทั้งทางด้านวิชาการและการปฏิบัติในโลกของความเป็นจริง ซึ่งผู้ศึกษาจะได้
นำเสนอเป็นการสรุปและเสนอแนะในบทต่อไป

Legislative Institutional Repository of Thailand

เนื่องจากระยะที่หมดชีพปรากฏในเอกสารรายงานนี้
จัดทำเพื่อการศึกษาและเรียนรู้ตามหลักสูตรเท่านั้น
มิอาจนำไปเป็นเหตุแห่งการฟ้องร้องใด ๆ ทั่วดิน

บทที่ ๕

สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการศึกษา

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์หลักที่จะศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาระบบฐานข้อมูล ทั้ง ๒ ระบบงานตามโครงการตามแผนพัฒนาข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศ ผลการศึกษาพบข้อสรุป ดังนี้

๑. การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการโดยเฉพาะในการพัฒนาระบบฐานข้อมูลยังห่างไกลจากความเป็นจริงเมื่อนำไปปฏิบัติ พบว่าการวางแผนและการควบคุมของบางระบบงานไม่เป็นไปตามแนวทางที่ศึกษาไว้

๒. ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติไม่มีการวางแผนและการควบคุมร่วมกัน ขาดการกำหนดวัตถุประสงค์ร่วมกันจึงไม่สามารถบริหารโครงการให้บรรลุเป้าหมายขององค์การตามที่กำหนดไว้ได้

๓. กรณีการพัฒนาระบบงานร่วมระหว่างหน่วยงาน พบว่าการประสานงานยังไม่คำนึงถึงหลักการกลมกลืน (principle of homogeneity) คือจัดคนที่มีระดับความสามารถใกล้เคียงกัน

๔. โดยส่วนใหญ่คนจะมีค่านิยม (value) โดยให้ความสำคัญกับงานประจำของตนเองมากกว่างานโครงการ ทั้งนี้เพราะยังมองไม่เห็นประโยชน์ที่จะได้รับ

๕. การปรับเปลี่ยนตัวบุคลากรในระดับต่าง ๆ เช่น ผู้บริหาร ผู้ดูแลระบบ มีผลให้การทำงานขาดความต่อเนื่อง โดยเฉพาะลักษณะงานพัฒนาระบบฐานข้อมูลจะมีผลกระทบหากยังอยู่ระหว่างกระบวนการพัฒนา เพราะคนใหม่ขาดประสบการณ์จะต้องเริ่มต้นใหม่ ส่วนการเปลี่ยนผู้บริหารใหม่อาจทำให้โครงการไม่ต่อเนื่องหากนโยบายหรือหลักการไม่เห็นด้วยหรือไม่เห็นความสำคัญของระบบงาน ก็จะทำให้การใช้หรือการทำงานหยุดชะงักไปด้วย

๖. สมรรถนะ ค่านิยม และทัศนคติ ของผู้ปฏิบัติงานในแต่ละองค์กรไม่เท่ากัน จะมีผลต่อการยอมรับการออกแบบระบบงาน

๗. พบว่าปัจจุบันระบบงานที่เริ่มมีข้อมูลจัดเก็บอยู่ในระบบงาน สิ่งที่เปลี่ยนแปลงคือทัศนคติของเจ้าหน้าที่เริ่มเปลี่ยน ทั้งนี้เพราะเริ่มเห็นประโยชน์และให้ความร่วมมือมากขึ้น อย่างไรก็ตามพบว่าต้องใช้เวลาเป็นหลักปีขึ้นไปทัศนคตินี้จึงเริ่มเปลี่ยน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ เมื่อเริ่มมีการนำเข้าสู่ข้อมูลสู่ระบบ คนจะเริ่มรู้สึกมีประโยชน์ จึงเริ่มให้ความร่วมมือ

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

เนื้อหาสาระทั้งหมด ที่ปรากฏในเอกสารรายงานนี้
จัดทำเพื่อการศึกษาและเห็นคุณค่าแก่ผู้ตรงเท่านั้น
มิอาจนำไปเป็นเหตุในการฟ้องคดี ใดๆ ได้

๘. การศึกษานี้สอดคล้องกับผลการศึกษาลักษณะหนึ่งของสมบูรณวิสัย สัตยารักษ์วิทย์ และ จิตตภัทร เครือวรรณ ที่ว่าปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาระบบสารสนเทศมีปัจจัยหรือตัวแปรต่าง ๆ ได้แก่ การสนับสนุนของผู้บริหาร ทักษะของผู้ที่อยู่ในหน่วยงาน และความพร้อมของหน่วยงาน

๕.๒ ข้อเสนอแนะ

ผู้บริหาร

ผู้บริหารนอกจากจะต้องร่วมในการวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Plan) แล้วจะต้องเป็นผู้ใช้งานที่สำคัญ เพื่อให้ระบบงานมีชีวิตยืนยาวอยู่ในหน่วยงาน ติดตามการดำเนินงาน (Monitoring) และเป็นผู้มีทัศนคติ (Attitude) ที่ดีต่อระบบงานต่าง ๆ มีความสามารถพิเศษที่จะปรับทัศนคติของผู้ได้บังคับบัญชาให้ยอมรับระบบสารสนเทศ ผู้บริหารต้องสร้างมาตรการป้องกันเพื่อจูงใจผู้ปฏิบัติ อาจเป็นรูปของการส่งข่าวสารให้ทราบว่าการดำเนินงานของเขาได้ผลเพียงใดหรือไม่ เพื่อผู้ปฏิบัติจะได้ประเมินค่าสิ่งที่ได้ทำไปแล้วและเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขการทำงาน

การเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติมีส่วนร่วม (participation) ในการกำหนดเป้าหมายหรือโครงการต่าง ๆ ด้วยตัวของเขาเองซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด เพราะเขาจะเกิดความผูกมัดทางจิตวิทยา (psychological commitment) ซึ่งจะทำให้เป้าหมายหรือโครงการเหล่านั้นบรรลุผล เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของเป้าหมายหรือโครงการ ดังนั้นเมื่อถึงภาคปฏิบัติเขาก็จะมีแรงจูงใจและกระตือรือร้นให้ทำงานบรรลุตามที่เขาได้มีส่วนกำหนดขึ้น นอกจากนี้การให้มีส่วนร่วมยังสอดคล้องตามทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ที่ว่า หากมนุษย์ได้มีส่วนร่วมในการกิจต่าง ๆ ขององค์การเปรียบเสมือนว่าเป็นการตอบสนองความต้องการด้านสังคมคือความรักใคร่และความเป็นเจ้าของนั่นเอง

นอกจากนี้ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติควรร่วมกันกำหนดรายละเอียดของการปฏิบัติงานที่ปรารถนาให้ชัดเจน ทั้งนี้เพื่อให้การบรรลุมาตรฐานการปฏิบัติงานหรือมาตรฐานที่กำหนดเป็นไปได้อย่างมากขึ้น หรือที่เรียกว่าการบริหารงานตามวัตถุประสงค์ MBO : Management by Objective

การให้ผลตอบแทนในการปฏิบัติงาน เช่น ระบบงานใดที่มีผลการดำเนินงานด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างจริงจังต่อเนื่องและเกิดประสิทธิภาพผลดีแก่งาน ควรได้รับคำชมเชย การยกย่อง หรือรางวัลตามคุณภาพหรือปริมาณของงานที่ทำ การที่ผู้บริหารแสดงให้เห็นผู้บังคับบัญชาทราบว่าเขาควรปฏิบัติอย่างไรจึงจะได้รับรางวัลแบบใดเป็นสิ่งตอบแทน ผู้ปฏิบัติเองก็จะแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ได้ผลตอบแทนที่พึงพอใจและทำให้เกิดความสุข ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการเสริมแรง ทฤษฎีความคาดหวัง เป็นต้น

ความสำคัญของผู้บริหารที่จะจูงใจ (motivation) ให้ผู้ปฏิบัติมีทัศนคติว่าเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์จะเข้ามาเพิ่มประสิทธิภาพ (efficiency) การทำงาน จะกระจายงานออกไปเพื่อลด

ปริมาณงานที่มีอยู่มาก (change load) มิใช่มาเพิ่มงานให้มากขึ้น ในขณะที่เดียวกันคอมพิวเตอร์ก็ทำให้ผลงานของผู้ปฏิบัติมีประสิทธิภาพ (effectiveness) ขึ้น

ผู้บริหารจะต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารการเข้าใจทัศนคติของกลุ่มตามแนวการศึกษา Hawthorne ของ เอลตัน เมโย

แนวคิดในการทำงานปัจจุบันเน้นการทำงานเป็นทีม เน้นการใช้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน การใช้ทักษะ ดังนั้นผู้บริหารองค์การจึงเปลี่ยนมาเป็นผู้ประสานงาน (coordination) ผู้สอนงาน (coach) หัวหน้าทีม (team leader) หรือผู้ให้ความคล่องตัว (facilitator) เป็นต้น

ผู้ปฏิบัติ/ผู้ใช้

มาตรการปรับเปลี่ยนทัศนคติของบุคลากรในหน่วยงานนับว่ามีความจำเป็นยิ่ง กล่าวคือ ต้องยอมรับว่าหากระบบงานที่พัฒนาไม่มีผู้ใช้ (end user) ระบบนั้นก็คงตายไปในที่สุด แม้จะได้ออกแบบพัฒนามาแล้วเป็นอย่างดี ดังนั้นผู้ใช้จึงถือว่าสำคัญที่สุดในระบบสารสนเทศ อย่างไรก็ตามในแต่ละหน่วยงานยังคงมีกลุ่มผู้ปฏิบัติงานที่ยังไม่เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ในการนำระบบสารสนเทศมาใช้งาน ไม่ยอมปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ไม่เข้าใจถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากระบบงานที่พัฒนาให้ และไม่เข้าใจบทบาท (role) ของตนเองในระบบงานที่มีคอมพิวเตอร์เป็นส่วนประกอบ การอบรม (training) และการชี้แจงให้เห็นถึงบทบาทของคอมพิวเตอร์กับบทบาทของคน ทำให้เห็นว่าระบบงานที่มีคอมพิวเตอร์เป็นส่วนประกอบจะมาช่วยสนับสนุนงานต่าง ๆ ได้อย่างไร จะทำให้เขาสามารถทำงานที่สร้างสรรค์ซึ่งจะทำให้สามารถก้าวหน้าในหน้าที่การงานได้อย่างไร อีกทั้งปัจจุบันเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงรวดเร็วมากถึงแม้คนจะเก่งขึ้นแต่ก็ไม่สามารถอยู่นิ่งได้จำเป็นต้องเพิ่มคุณค่า (value) ของคน จึงเป็นหน้าที่ขององค์การเพื่อเตรียมคนให้พร้อมเข้าสู่ระบบยุคโลกาภิวัตน์

เทคโนโลยีสารสนเทศ

การดำเนินงานพัฒนารฐานข้อมูลของรัฐสภาให้เป็นไปตามความต้องการของสมาชิกรัฐสภา และข้าราชการ และการวางแผนพัฒนาระบบงานซึ่งระบุไว้ตามแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศ รัฐสภา (พ.ศ. ๒๕๔๗-๒๕๕๙) จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกระทำอย่างรอบคอบ ในบางครั้งอาจจำเป็นต้องศึกษาวิจัยในทุก ๆ ด้านก่อน ได้แก่ ด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ งบประมาณ บุคลากร การไหลและความถูกต้องของข้อมูล โดยเฉพาะเรื่องของผู้ใช้และความต้องการใช้งานที่แท้จริง โดยเฉพาะการตัดสินใจเลือกเทคโนโลยีสารสนเทศจำเป็นอย่างยิ่งต้องให้เกิดการยอมรับจากทุกระดับ โดยการนำต้นแบบ (Prototype) หรือแบบจำลองระบบงานที่พัฒนาขึ้นเพื่อให้ผู้ใช้ระบบทดสอบและทดลองใช้เพื่อเป็นการประเมินเบื้องต้นก่อน เพื่อที่ว่าหน่วยงานที่จะรับผิดชอบจะ

ได้ปรับและ/หรือสร้างระบบงานสอดคล้องกับความต้องการ ส่งผลต่อไปถึงการใช้ระบบอย่าง ต่อเนื่อง และการประมาณการค่าใช้จ่ายอย่างมีประสิทธิภาพ

การบริหาร

สร้างระบบการรับรู้และการยอมรับโดยก่อนเริ่มโครงการทุกครั้ง องค์การจะต้องทำการ ปฐมนิเทศ (orientation) เพื่อให้ผู้เป็นสมาชิกของโครงการหรือองค์การที่รับผิดชอบในการนำโครงการไปปฏิบัติได้เห็นภาพรวมของโครงการ ให้ได้รับทราบภาพรวมเกี่ยวกับการแบ่งหน้าที่การทำงาน และระบบย่อยต่าง ๆ ของโครงการ อย่างไรก็ตามตัวแทนหรือผู้ที่เข้าร่วมปฐมนิเทศจะต้องเป็น ระดับที่มีอำนาจในการพิจารณาเสนอความเห็นหรือตัดสินใจ

ในทางปฏิบัติผู้บริหารแต่ละฝ่ายไม่สามารถควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานของแต่ละฝ่าย ได้ตลอดเวลาและต่อเนื่อง ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่สำคัญของผู้บริหารโครงการที่จะคอยควบคุมการ ดำเนินงาน โดยการกำหนดระบบการประเมินผล (evaluation) ที่สมบูรณ์และมีมาตรฐานในการ ทำงานที่เด่นชัด ถึงแม้ว่าโครงการนี้จะมีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบครอบคลุมทุกด้านได้แก่ ผู้ดูแล ระบบ ผู้ดูแลการนำเข้าข้อมูล และผู้ประสานงาน แต่บุคคลเหล่านี้ก็ไม่มีอำนาจในการควบคุม และการประเมินผล

โครงการใดที่มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก ต้องตัดสินใจร่วมกัน ต้องมีคนเกี่ยวข้อง จากหลายหน่วยงาน ในการบริหารจะต้องพิจารณาจากหลักการบริหารความหลากหลาย (managing diversity) ซึ่งหมายถึง ความแตกต่างของคนในเรื่องอายุ การนับถือศาสนา ความ สามารถ ประสบการณ์ เพศ พื้นฐานการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ การดำเนินชีวิต เชื้อชาติ วัฒนธรรม และสัญชาติ เป็นต้น แต่ละกลุ่มคนก็จะมีทัศนคติ การรับรู้ ค่านิยม และความเชื่อเป็น ของกลุ่ม แต่ละคนก็จะมีพื้นฐานทางการศึกษา ประสบการณ์ในชีวิตและบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน ดังนั้นในการบริหารความแตกต่างจึงเป็นกระบวนการในการสร้างวัฒนธรรมองค์การที่ทำให้คนที่ แตกต่างกันสามารถทำงานร่วมกัน ทุ่มเทคโนโลยีความสามารถให้กับองค์การอย่างเต็มที่และการ สร้างระบบที่ทำให้ทุกคนมีความรู้สึกและยอมรับในคุณค่าอย่างเดียวกัน โดยการสร้างโอกาสที่ เท่าเทียมกันและมีการดำเนินการให้เกิดความเท่าเทียมกันจริง ต้องสร้างระบบที่ช่วยคนที่ด้อย โอกาส ในขณะที่การบริหารมุ่งที่จะให้กลุ่มเกิดการยอมรับคุณค่าหรือแนวคิดใหม่ร่วมกันเพื่อไม่ให้ เป็นอุปสรรคในการทำงานการพัฒนากระบวนการฐานข้อมูล

สร้างแรงจูงใจให้หน่วยงานและผู้ปฏิบัติงาน เพื่อเกิดความร่วมมืออย่างกว้างขวางอันจะ เป็นแรงผลักดันให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ

การนำระบบคอมพิวเตอร์และการจัดทำฐานข้อมูลที่มีความสลับซับซ้อนทางด้านแนวคิด และวิธีการปฏิบัติจะต้องอาศัยกลยุทธ์ที่มีความยืดหยุ่น (flexibility) เพื่อให้หน่วยงานเกิดเป็น

องค์การแห่งการเรียนรู้และปรับตัว ตลอดจนให้มีการพิจารณาและการอบรมแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง

การพัฒนากระบวนข้อมูลที่ได้ผล องค์การจะต้องพิจารณาถึงขีดความสามารถของหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้นำเข้าข้อมูล ผู้วิเคราะห์ข้อมูล อาจจะไม่สามารถปรับปรุงได้ทันที เพราะเจ้าหน้าที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจเรื่องนี้พอสมควร

เนื่องจากการพัฒนากระบวนข้อมูลเป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลาและความมุ่งมั่นเป็นอย่างมากในการบริหารจะต้องคำนึงถึงสังขรณ์ของการพัฒนากระบวนสารสนเทศกล่าวคือภายหลังการใช้ระบบไประยะหนึ่งมักจะพบปัญหาหรือความต้องการใหม่ ๆ ฉะนั้น จำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ใหม่อีก ซึ่งเป็นการปรับปรุงระบบเดิมหรือเพิ่มสิ่งใหม่ ๆ บางประเทศใช้เวลายาวนานมากจึงจะประสบความสำเร็จ นอกจากหน่วยงานจะต้องสร้างระบบและกลไกเพื่อรองรับการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศให้มีความยั่งยืนและต่อเนื่องแล้ว สิ่งที่สำคัญที่สุดคือบทบาทของผู้นำที่เข้มแข็ง เพื่อช่วยผลักดันให้องค์การบรรลุผลในที่สุด

ตามที่ได้กล่าวในตอนต้นของบทที่ ๒ แล้วว่างานศึกษาชุดนี้ยึดหลักแนวคิดของ วรเดช จันทรศร ที่มุ่งศึกษาความรู้เกี่ยวกับการบริหารโครงการพัฒนาของรัฐ ซึ่งประกอบด้วยแนวคิดต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กัน ผู้ศึกษาได้นำเงื่อนไขบางส่วนเท่านั้นจากทั้งหมดมาเป็นแนวทางในการศึกษาครั้งนี้ โดยมุ่งเน้นด้านระบบการบริหารและคนเป็นสำคัญ โดยมีความเชื่อว่า

ระบบดี คนดี นั้นดีแน่

ระบบดี คนแย่ ต้องแก้ไข

ระบบแย่ คนดี ยังมีหวัง

ระบบแย่ คนแย่ พังแน่เอย

บัดนี้การศึกษาวิจัยได้สิ้นสุดลงด้วยข้อจำกัดด้านเวลา อย่างไรก็ตามยังมีเงื่อนไขอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและยังต้องศึกษาต่อเนื่องต่อไปอีกเพื่อนำเงื่อนไขต่าง ๆ มาเชื่อมโยงให้ครบทุกด้านรวมเป็นแนวทางในการบริหารโครงการพัฒนากระบวนข้อมูลรัฐสภา และหน่วยงานของรัฐที่พึงปรารถนาต่อไป

Legislative Institutional Repository of Thailand

เนื้อหาสาระทั้งหมด ที่ปรากฏในเอกสารรายงานนี้

จัดทำเพื่อการศึกษาและเรียนรู้ตามหลักสุตเท่านั้น

มิอาจนำไปเป็นเหตุแห่งการฟ้องร้องใด ๆ ทั้งสิ้น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กรองแก้ว อยู่สุข. **พฤติกรรมองค์การ**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑.

ครรชิต มาลัยวงศ์ และคณะ. **ผลกระทบของเทคโนโลยีต่อระบบราชการไทย**. รายงานการวิจัย, ม.ป.ป.

จิตตัทธ ตรีชววรรณและคณะ. **ไอทีเพื่อการปฏิรูปภาครัฐ**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ, ๒๕๔๓.

ติน ปรัชญพฤทธิ. **ทฤษฎีองค์การ**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๗.

เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ, ศูนย์. **ไอทีเพื่อการปฏิรูปภาครัฐ**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร, ๒๕๔๓.

พิทยา บวรวัฒนา. **รัฐประศาสนศาสตร์ ทฤษฎีและแนวการศึกษา (ค.ศ. ๑๘๘๗-ค.ศ. ๑๙๗๐)**. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร, ๒๕๓๘.

พิเชษฐ บัญญัติ. **บทความคอลัมน์กระแสดังนี้**. หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน ฉบับวันที่ ๑๗ ธันวาคม, ๒๕๔๗.

มนตรี รูปสุวรรณ. **แนวทางในการเพิ่มพูนสมรรถนะของสภาผู้แทนราษฎรไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีคณะทำงานคณะกรรมการ, ผู้ช่วยดำเนินงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร, การให้บริการข้อมูลทางวิชาการ และสวัสดิการของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร**. รายงานการวิจัย, ๒๕๓๘.

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๕ ฉบับลงวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๓๕.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐, มาตรา ๗๘.

วณิช จันทศรี. **การบริหารโครงการพัฒนาของรัฐ**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดสหขายบล็อกและการพิมพ์, ๒๕๔๓.

วณิช จันทศรี และณัฐธรา วินิจฉัยภาค. **การบริหารโครงการ : กรณีศึกษาในประเทศไทย**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดสหขายบล็อกและการพิมพ์, ๒๕๔๒.

วีรพล ดวงสูงเนิน. **ปัญหาในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปรับปรุงประสิทธิภาพกรมประชาสัมพันธ์**. ภาคนิพนธ์มหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๑.

วีระ สุภากิจ. ระบบสารสนเทศเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ
 ประสานมิตร, ๒๕๓๘.

สมบุญวัลย์ สัตยารักษ์วิทย์. การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์การอันเนื่องมาจากเทคโนโลยี
 สารสนเทศ : กรณีองค์การไทย. วารสารพัฒนบริหารศาสตร์ ปีที่ ๓๘ ฉบับที่ ๑
 มกราคม-มีนาคม ๒๕๔๑.

สร้อยตระกูล อรรถมานะ. พฤติกรรมองค์การ : ทฤษฎีและการประยุกต์. พิมพ์ครั้งที่ ๒.
 กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๒.

เสนาะ ดิยาวี. หลักการบริหาร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๓.

สุพจน์ โกสียะจินดา. การบริหารโครงการในระบบคอมพิวเตอร์. พิมพ์ครั้งที่ ๒.
 กรุงเทพมหานคร : บริษัทซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด, ๒๕๔๒.

สุพจน์ โกสียะจินดา. การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารสำหรับผู้ไม่รู้ด้านเทคนิค. พิมพ์ครั้งที่
 ๑ กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิมพ์งาม จำกัด, ๒๕๔๖.

สุพจน์ โกสียะจินดา. การว่าจ้างพัฒนาระบบงาน IT – IT Outsourcing. พิมพ์ครั้งที่ ๑.
 กรุงเทพมหานคร : ธรรมกลการพิมพ์, ๒๕๔๗.

ภาษาอังกฤษ

Allport, Gordon W. Personality : A Psychological Interpretation. New York. Rinehart &
 Winston, ๑๙๓๗.

Legislative Institutional Repository of Thailand

เนื้อหาสาระทั้งหมด ที่ปรากฏในเอกสารรายงานนี้

จัดทำเพื่อการศึกษาและเรียนรู้ตามหลักสูตรเท่านั้น

มิอาจนำไปเป็นเหตุแห่งการฟ้องใดๆ ทั้งสิ้น

ภาคผนวก

Legislative Institutional Repository of Thailand

รายละเอียดระบบงาน รวม ๒๐ ระบบงาน
ตาม โครงการตามแผนพัฒนาข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

๑. ด้านการพัฒนาระบบข้อมูล จำนวน ๗ โครงการ ได้แก่

๑.๑ การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศของรัฐสภา (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๗)

มีเป้าหมายที่จะพัฒนาระบบการจัดเก็บและสืบค้นข้อมูลนอกระบบ (ข้อมูลที่ยังไม่ได้รับการพัฒนา) เช่น ข้อมูลเอกสารอ้างอิงในการประชุมสภาและคณะกรรมการธิการ ข้อมูลที่เกิดจากการปฏิบัติงานประจำวันของหน่วยงานภายในของรัฐสภา เป็นต้น ซึ่งนับแต่จะมีปริมาณเพิ่มขึ้น ได้รับการพัฒนาและจัดเก็บอย่างเป็นระบบและสามารถให้บริการสืบค้นได้โดยสะดวกผ่าน Web browser ทั้งในระบบอินเทอร์เน็ต อินเทอร์เน็ตและเอ็กซ์ทราเน็ต ซึ่งแบ่งการดำเนินงานโครงการออกเป็น ๔ ระยะ โดยระยะที่ ๑ จะเน้นไปที่การจัดหาระบบคอมพิวเตอร์และพัฒนาระบบสืบค้นข้อมูล รวมทั้งการนำเข้าข้อมูลตัวอย่างประมาณ ๑๔,๐๐๐ หน้า ส่วนการดำเนินการในระยะต่อ ๆ ไป จะเป็นการนำเข้าข้อมูล รวมทั้งสิ้นประมาณ ๗๐๐,๐๐๐ หน้า

๑.๒ การพัฒนาระบบการจดรายงานการประชุมสภา (พ.ศ. ๒๕๔๖)

มีเป้าหมายที่จะวางระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์และพัฒนาระบบการจัดทำข้อมูลรายงานการประชุมสภาจากหน่วยผลิตข้อมูลโดยตรง ซึ่งเดิมเป็นระบบ Stand alone ให้เป็นระบบออนไลน์ที่มีมาตรฐานของข้อมูลเพื่อการเรียกใช้สืบค้นและการผลิตข้อมูลเพื่อเผยแพร่ได้โดยสะดวก รวดเร็วและทันสมัย ซึ่งระบบงานนี้จะมีความเชื่อมโยงกับโครงการในด้านพัฒนาการให้บริการและการเข้าถึงข้อมูล ได้แก่การเชื่อมต่อระบบเครือข่ายรัฐสภากับระบบเครือข่ายที่ปกติด้วยสายเคเบิลใยแก้วนำแสง (Optic Fiber) ที่ทั้งสองโครงการจำเป็นจะต้องได้รับการสนับสนุนให้ดำเนินการควบคู่กัน

๑.๓ การพัฒนาฐานข้อมูลวิชาการเพื่อให้บริการสมาชิกรัฐสภา (พ.ศ. ๒๕๔๖ - ๒๕๔๙)

มีเป้าหมายที่จะจัดหาระบบคอมพิวเตอร์เพื่อมาสนับสนุนงานด้านการพัฒนาฐานข้อมูลสารสนเทศประวัติศาสตร์การเมืองการปกครอง ฐานข้อมูลผลงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ในสาขานิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ การเมืองการปกครองและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยโครงการนี้ จะมีความเชื่อมโยงกับความสำเร็จของการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศของรัฐสภา (โครงการที่ ๑) โดยข้อมูลวิชาการตามโครงการนี้ จะเป็นเป้าหมายหนึ่งของการนำไปพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ในโครงการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศของรัฐสภา ในระยะที่ ๒, ๓ และ ๔ ต่อไป

๑.๔ การพัฒนาและเผยแพร่ข้อมูลในวงงานรัฐสภาผ่านระบบเครือข่ายสากล (Internet) (พ.ศ. ๒๕๔๖)

มีเป้าหมายที่จะนำข้อมูลในระบบ (ฐานข้อมูลเดิม) ที่ได้รับการพัฒนาด้วยเทคโนโลยีที่แตกต่างกันจากโครงการต่าง ๆ ได้แก่ ข้อมูลกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ญัตติ และกระทู้ถาม ข้อมูลบริการของห้องสมุด มาพัฒนาระบบสืบค้นข้อมูลและเพิ่มประสิทธิภาพของระบบแม่ข่ายเดิมให้รองรับการเรียกใช้งานได้ผ่าน web browser โดยโครงการนี้จะไม่มีการลงทุนในด้านจัดซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่ายหรือเครือข่ายแต่ประการใด

๑.๕ การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร (MIS) (พ.ศ. ๒๕๔๖)

มีเป้าหมายที่จะจัดจ้างแบบเบ็ดเสร็จเพื่อพัฒนาฐานข้อมูลเพื่อการตัดสินใจสำหรับผู้บริหารในด้านบุคลากร แผนงานและงบประมาณ เพื่อให้สามารถสืบค้นได้ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต โดยจะมีการลงทุนในการจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย การพัฒนาระบบงานและการฝึกอบรม

๑.๖ การพัฒนาฐานข้อมูลการต่างประเทศของรัฐสภา (พ.ศ. ๒๕๔๖ – ๒๕๔๙)

มีเป้าหมายที่จะจัดหาระบบคอมพิวเตอร์ จำนวน ๑๔ ชุด เพื่อมาสนับสนุนงานด้านการพัฒนาฐานข้อมูลการต่างประเทศของรัฐสภา จำนวน ๙ ฐานข้อมูล อาทิ ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างรัฐสภา ข้อมูลการประชุมระหว่างประเทศ ข้อมูลสถานการณ์และประเด็นปัญหาระหว่างประเทศ เป็นต้น เพื่อให้มีข้อมูลที่ครบถ้วนและทันสมัยยิ่งขึ้น โดยโครงการนี้ จะมีความเชื่อมโยงกับความสำเร็จของการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศของรัฐสภา (โครงการที่ ๑) โดยข้อมูลวิชาการตามโครงการนี้ จะเป็นเป้าหมายหนึ่งของการนำไปพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ในโครงการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศของรัฐสภา ในระยะที่ ๒, ๓ และ ๔ เช่นกัน

๑.๗ การเพิ่มประสิทธิภาพและระบบงานในวงงานรัฐสภาด้านต่างประเทศ (พ.ศ. ๒๕๔๖ – ๒๕๔๙)

มีเป้าหมายที่จะจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์พร้อมเครื่องพิมพ์ จำนวน ๔ ชุด เพื่อมาสนับสนุนงานด้านการผลิตข้อมูลเพื่อเผยแพร่แก่สมาชิกรัฐสภาและบุคคลที่เกี่ยวข้องในวงงานของรัฐสภาได้นำไปเป็นข้อมูลศึกษาวิเคราะห์และประกอบการตัดสินใจในการทำงานด้านรัฐสภา ระหว่างประเทศให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยระบบข้อมูลตามโครงการนี้ จะสามารถเชื่อมโยงกับระบบข้อมูลที่ได้พัฒนาตามโครงการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศของรัฐสภา (โครงการที่ ๑) ด้วยเช่นกัน

ทั้งนี้ โดยข้อจำกัดของงบประมาณที่ได้รับจัดสรรในปีงบประมาณ ๒๕๔๕ ประกอบกับการพิจารณาระดับความเร่งด่วนของการแก้ไขปัญหาและแนวทางการพัฒนาเทคโนโลยี

สารสนเทศของรัฐสภาตามแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา สำนักงานฯ จึงได้กำหนดที่จะดำเนินการโครงการในด้านการพัฒนาระบบข้อมูลในปีงบประมาณ ๒๕๔๕ เพียง ๑ โครงการ ซึ่งเป็นโครงการต่อเนื่อง ๓ ปี ได้แก่ การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศของรัฐสภา (พ.ศ. ๒๕๔๕ – ๒๕๔๗) โดยจะดำเนินงานโครงการในระยะที่ ๑ ทั้งหมดและระยะที่ ๒ เฉพาะการจ้างนำเข้าข้อมูลจำนวน ๑๔,๐๐๐ หน้า ในวงเงินงบประมาณ ๑๐ ล้านบาท

๒. ด้านพัฒนาการให้บริการและการเข้าถึงข้อมูล จำนวน ๑๑ โครงการ ได้แก่

๒.๑ ศูนย์บริการข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา (พ.ศ. ๒๕๔๕)

มีเป้าหมายที่จะจัดทำศูนย์บริการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศแบบครบวงจรบริเวณชั้นล่างอาคารรัฐสภา ๑ เพื่อให้บริการการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศแก่สมาชิกรัฐสภา ผู้ช่วยของสมาชิกสภา สื่อมวลชน ผู้มาติดต่อราชการและประชาชน โดยจัดให้เป็นห้องบริการไอทีและห้องบริการประชุมแบบทางไกล โดยมีการวางเครือข่ายเชื่อมโยงกับระบบเครือข่ายภายในของรัฐสภาที่มีอยู่

๒.๒ การจัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์ในการนำเสนอข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณาในที่ประชุมสภาคณะกรรมการ สมาชิกรัฐสภา และข้าราชการ (พ.ศ. ๒๕๔๕)

มีเป้าหมายที่จะจัดหาชุดอุปกรณ์บริการเคลื่อนที่ ประกอบด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์แบบ โน้ตบุ๊ก LCD projector และจอภาพจำนวน ๑ ชุด เพื่อใช้สนับสนุนงานด้านการประชุมต่าง ๆ ของรัฐสภา ทั้งภายในและภายนอกสถานที่ที่ไม่มีชุดอุปกรณ์นำเสนอข้อมูลดังกล่าว และเพื่อเสริมให้งานด้านการบริการเทคโนโลยีของรัฐสภาเป็นไปอย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๒.๓ การให้บริการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศแก่สมาชิกรัฐสภาบริเวณรอบห้องประชุมสภา (พ.ศ. ๒๕๔๖)

มีเป้าหมายที่จะจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์และเครื่องพิมพ์ จำนวน ๑๑ ชุด เพื่อติดตั้งให้บริการใช้งานและสืบค้นข้อมูลแก่สมาชิกรัฐสภาบริเวณรอบห้องประชุมสภา ซึ่งได้มีการติดตั้งจุดกระจายสัญญาณคอมพิวเตอร์ไว้แล้ว

๒.๔ การประชาสัมพันธ์กำหนดการประชุมสภาและคณะกรรมการและบริการขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. ๒๕๔๖)

มีเป้าหมายที่จะจัดหาตู้บริการข้อมูลข่าวสารของรัฐสภา (Parliament Kiosk) จำนวน ๑๐ ชุด เพื่อติดตั้งในอาคารรัฐสภา ๑, ๒ และ ๓ ที่จะเป็นจุดบริการสืบค้นข้อมูลในอันที่จะส่งเสริมภาพลักษณ์ในด้านการประชาสัมพันธ์ข้อมูลของรัฐสภาให้แพร่หลายและเป็นที่น่าสนใจยิ่งขึ้น

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

๒.๕ การเชื่อมต่อระบบเครือข่ายรัฐสภาภายในบริเวณอาคารรัฐสภากับระบบเครือข่ายภายนอกรัฐสภาด้วยสายเคเบิลใยแก้วนำแสง (Optical fiber) (พ.ศ. ๒๕๔๖)

มีเป้าหมายที่จะสร้างช่องทางสื่อสารข้อมูล ภาพและเสียงจากอาคารรัฐสภาไปยังอาคารเช่าของรัฐสภาที่อยู่ภายนอก เพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ โดยเฉพาะศูนย์ขบวนการและพิมพ์ดีดสามารถชมการถ่ายทอดการประชุมสภา และจดรายงานการประชุมสภาได้ผ่านระบบเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพ โดยไม่จำเป็นต้องเดินทางไปจดรายงานการประชุม ณ ห้องประชุมรัฐสภา

๒.๖ การจัดหาและติดตั้งระบบเครือข่ายชนิดไร้สาย (wireless) ภายในบริเวณอาคารรัฐสภา (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๖)

มีเป้าหมายที่จะจัดหาอุปกรณ์รับส่งคลื่นสัญญาณ จำนวน ๔๘ ชุด และอุปกรณ์รับคลื่นสัญญาณ จำนวน ๓๐๐ ชุด เพื่อให้สมาชิกรัฐสภาสามารถใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ทุกชนิดในการรับและส่งข้อมูลข่าวสารผ่านระบบเครือข่ายได้ตลอดเวลาแม้ขณะอยู่ในห้องประชุมสภา โดยแบ่งการดำเนินการจัดหาเป็น ๒ ระยะ

๒.๗ การเชื่อมต่อระบบเครือข่ายรัฐสภากับเครือข่ายระบบทางด่วนข้อมูลมหาดไทย (พ.ศ. ๒๕๔๕)

มีเป้าหมายที่จะจัดหาชุดโปรแกรมเชื่อมต่อระบบและจัดการเครือข่ายและรักษาความปลอดภัยของข้อมูลเพื่อให้ระบบเครือข่ายของรัฐสภาเชื่อมโยงกับระบบสื่อสารของกระทรวงมหาดไทยด้วยระบบทางด่วนข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากได้มีการติดตั้งเครื่องมือและอุปกรณ์สื่อสารไว้ที่รัฐสภาเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

๒.๘ การให้บริการเครือข่ายคอมพิวเตอร์ส่วนภูมิภาคแก่สมาชิกรัฐสภาผ่านระบบทางด่วนข้อมูลของกระทรวงมหาดไทย (พ.ศ. ๒๕๔๖)

มีเป้าหมายที่จะขยายการให้บริการเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของรัฐสภาให้แก่สมาชิกรัฐสภาได้ครอบคลุมทั่วประเทศภายหลังจากที่ได้มีการเชื่อมโยงกับทางด่วนข้อมูลมหาดไทยเป็นที่เรียบร้อยแล้วโดยจะจัดหาและติดตั้งสายโทรศัพท์ท้องถิ่นต่อเข้ากับ modem ในภูมิภาคจำนวน ๗๑ จังหวัด ๆ ละ ๒ เลขหมาย

๒.๙ จัดชุดอุปกรณ์เพื่อการสืบค้นข้อมูลของรัฐสภาโดยการเข้าคอมพิวเตอร์เน็ตบุ๊ก รวมทั้งอุปกรณ์การเข้าถึงข้อมูล จำนวน ๕๐๐ ชุด (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๗)

มีเป้าหมายที่จะจัดเช่าเครื่องคอมพิวเตอร์แบบเน็ตบุ๊กพร้อมอุปกรณ์การเข้าถึงข้อมูลให้แก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๕๐๐ คน โดยในปีงบประมาณ ๒๕๔๕ จะดำเนินการจัดเช่าเครื่องฯ จำนวนตามความจำเป็น ในวงเงิน ๓ ล้านบาท

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

เนื้อหาสาระทั้งหมด ที่ปรากฏในเอกสารราชการนี้
จัดเพื่อการศึกษาและเรียนรู้ตามหลักสุจริตเท่านั้น
มิอาจนำไปเป็นเหตุแห่งการฟ้องร้องใด ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๒.๑๐ การเพิ่มประสิทธิภาพระบบคอมพิวเตอร์แม่ข่ายของรัฐสภา (พ.ศ. ๒๕๕๖)

มีเป้าหมายที่จะจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่ายสำรองและเครื่องสำรองไฟฟ้า จำนวน ๑ ชุด พร้อมเพิ่มประสิทธิภาพเครื่องแม่ข่ายของระบบข้อมูลเดิม จำนวน ๙ ชุด โดยการเพิ่มหน่วยความจำหลักและหน่วยความจำสำรอง เพื่อให้สามารถรองรับการเจริญเติบโตของข้อมูลรัฐสภาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๑๑ การจัดหาอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และเครื่องพิมพ์ที่ยังขาดและทดแทนเครื่องเก่าที่เสื่อมสภาพ (พ.ศ. ๒๕๕๖ – ๒๕๕๘)

มีเป้าหมายที่จะจัดเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์ จำนวน ๔๕๐ เครื่องและเครื่องพิมพ์ จำนวน ๑๘๐ เครื่อง เพื่อให้ทดแทนเครื่องเก่าที่เสื่อมสภาพและไม่ได้รับการจัดหาทดแทนต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลากว่า ๓ ปีแล้ว

๓. ด้านพัฒนาการให้บริการและการเข้าถึงข้อมูล จำนวน ๒ โครงการ ได้แก่

๓.๑ การพัฒนาเครือข่ายระบบสารสนเทศของรัฐสภาสำหรับสมาชิกรัฐสภาและประชาชนทั่วไป (พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๗)

มีเป้าหมายที่จะจ้างเหมาดำเนินการดูแลและปรับปรุงรูปแบบการนำเสนอข้อมูลของรัฐสภาใหม่ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยการออกแบบ Template จำนวนประมาณ ๓๐๐ หน้า และจัดสร้างฐานข้อมูลสำหรับกลุ่มผู้ใช้ของรัฐสภา จำนวนประมาณ ๒,๐๐๐ คน รวมทั้งจัดกิจกรรมสื่อสารสองทางตามรูปแบบของเว็บไซต์สากลที่ได้รับความนิยม เช่น กระดานสนทนา ห้องสนทนา การถ่ายทอดการประชุมผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การทำออนไลน์โพล เป็นต้น โดยโครงการนี้แบ่งการดำเนินการออกเป็น ๔ ระยะ โดยในปีงบประมาณ ๒๕๕๕ จะเป็นการดำเนินการโครงการในระยะที่ ๑ ระยะที่ ๒ และบางส่วนของระยะที่ ๓ ได้แก่ การปรับปรุงรูปแบบการนำเสนอข้อมูลเดิมที่เป็นภาษาไทยให้มี Template รองรับการนำเข้าข้อมูลอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง จัดทำฐานข้อมูลของผู้ใช้งานของรัฐสภา การจัดกิจกรรมออนไลน์ การประชาสัมพันธ์เว็บไซต์ไปยังกลุ่มเป้าหมาย และการออกแบบและพัฒนาข้อมูลภาษาอังกฤษ จำนวน ๓๐๐ หน้า โดยใช้งบประมาณ ๑๗ ล้านบาท ส่วนในปีงบประมาณ ๒๕๕๖ – ๒๕๕๗ จะดำเนินการกิจกรรมส่วนที่เหลือในระยะที่ ๓ และ ๔ ได้แก่ การจัดทำกิจกรรมสื่อสารสองทาง การจัดทำออนไลน์โพล การถ่ายทอดสดการประชุมสภาผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และการฝึกอบรมบุคลากรของรัฐสภาในระดับปฏิบัติการ

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

เนื้อหาสาระทั้งหมด ที่ปรากฏในเอกสารรายงานนี้
จัดทำเพื่อการสืบเสาะและสืบค้นของนักนิติศาสตร์เท่านั้น
มิอาจนำไปเป็นนิตยสารหรือการพิมพ์อื่น ๆ ที่สิ้น

๓.๒ การพัฒนาเครือข่ายระบบสารสนเทศของรัฐสภาสำหรับเด็กและเยาวชน (พ.ศ.
๒๕๔๕ - ๒๕๔๗)

มีเป้าหมายที่จะจ้างเหมาดำเนินการจัดทำข้อมูลสารสนเทศของรัฐสภาเพื่อเผยแพร่ไปยังเด็กและเยาวชนไทย โดยมีการนำเสนอข้อมูลที่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชน ในแต่ละกลุ่มอายุ ซึ่งในเนื้อหาและรูปแบบของกิจกรรมจะแตกต่างกันกับเว็บไซต์ของรัฐสภา โดยเว็บไซต์ของเด็กและเยาวชนนี้จะเป็นการพัฒนาเว็บไซต์ขึ้นมาใหม่ ไม่เกี่ยวข้องกับเว็บไซต์ของรัฐสภา โดยให้ผู้รับจ้างดำเนินการดูแลและปรับปรุงข้อมูลใหม่ โดยออกแบบ Template จำนวนประมาณ ๓๐๐ หน้า และจัดสร้างฐานข้อมูลสำหรับกลุ่มผู้ใช้ประมาณ ๒,๐๐๐ คน รวมทั้งจัดกิจกรรมสื่อสารสองทางตามรูปแบบของเว็บไซต์สากลที่ได้รับความนิยม เช่น กระดานสนทนา ห้องสนทนา การถ่ายทอดการประชุม การจัดกิจกรรมกระตุ้นการใช้งาน การจัดกิจกรรมเลือกตั้งออนไลน์ เป็นต้น โดยโครงการนี้แบ่งการดำเนินการออกเป็น ๔ ระยะ โดยในปีงบประมาณ ๒๕๔๕ จะเป็นการดำเนินการในโครงการในระยะที่ ๑, ๒ และ ๓ ได้แก่ การจัดทำฐานข้อมูลของผู้ใช้งานของรัฐสภา การจัดเกมและกิจกรรมออนไลน์ต่าง ๆ การประชาสัมพันธ์เว็บไซต์ไปยังกลุ่มเป้าหมาย การออกแบบและพัฒนาข้อมูล จำนวน ๓๐๐ หน้า การจัดกิจกรรมกระตุ้นการใช้งาน การจัดกิจกรรมเลือกตั้งออนไลน์และการฝึกอบรมบุคลากรของรัฐสภาในระดับปฏิบัติการ โดยใช้งบประมาณ ประมาณ ๑๐ ล้านบาทเศษ ส่วนในปีงบประมาณ ๒๕๔๖ - ๒๕๔๗ จะดำเนินการกิจกรรมส่วนที่เหลือในระยะที่ ๔ ได้แก่ การจัดทำกิจกรรมเลือกตั้งออนไลน์ การจัดกิจกรรมกระตุ้นการใช้งาน และการฝึกอบรมบุคลากรของรัฐสภาในระดับปฏิบัติการ ทั้งนี้ การพัฒนาเว็บไซต์นี้ จะไม่มีความซ้ำซ้อนกับการพัฒนาเว็บไซต์ตามโครงการพัฒนาเครือข่ายและกิจกรรมสื่อสารสองทางของรัฐสภาเพื่อพัฒนาแนวคิดระบอบประชาธิปไตยสำหรับเยาวชนไทยอายุต่ำกว่า ๑๘ ปีแต่ประการใด

Legislative Institutional Repository of Thailand

เนื้อหาสาระทั้งหมด ที่ปรากฏในเอกสาร ศึกษานี้
จัดทำเพื่อการศึกษาและเรียนรู้ตามหลักสูตรเท่านั้น
มิอาจนำไปเป็นเหตุแห่งการฟ้องร้องใด ๆ ทั่วพื้นที่

ประวัติผู้ศึกษา

นางสินีนาถ ดุลยสุข เกิดเมื่อ ๒๗ มีนาคม ๒๕๐๐ ณ เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาศิลปศาสตร์บัณฑิต (ภาษาอังกฤษ) เมื่อปี ๒๕๒๔ จาก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปี ๒๕๔๓ ด้วย ความสนใจด้านคอมพิวเตอร์จึงได้เข้าศึกษา ณ ศูนย์การศึกษา คอมพิวเตอร์ ภูเก็ต หลักสูตร FoxBase Plus และ Computer Programming Concepts และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ บริหารรัฐกิจ (EPA) รุ่น ๑๑ เกردเฉลี่ย ๓.๕ ปี ๒๕๔๓

ประสบการณ์ : จุดเริ่มต้นการปฏิบัติหน้าที่ด้านคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๒๙ - ๒๕๓๕ ได้รับมอบหมายจากอดีตรองเลขาธิการรัฐสภา (นายบุรีรักษ์ นามวัฒน์) ศึกษาการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ (เครื่องแรกของรัฐสภา) PC ๒๘๖ ร่วมศึกษาและจัดทำโปรแกรม / ระบบฐานข้อมูล ประมาณ ๓๐ ฐานข้อมูลตามโครงการนำร่อง ระบบจัดเก็บข้อมูลอื่น ๆ สำหรับประกอบการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่

ช่วยราชการ ณ สำนักงานเลขานุการรัฐมนตรี กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและ สิ่งแวดล้อม ในตำแหน่งประจำคณะทำงานและประสานงานรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง วิทยาศาสตร์ฯ ระหว่างวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๓๕ ถึง ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๓๘ รวมเวลา ๒ ปี ๘ เดือน ปฏิบัติหน้าที่ดูแลด้านวิชาการ ด้านข้อมูล การจัดการเอกสาร ประสานงานกับหน่วยงานทั้ง ภาครัฐและเอกชน ควบคุมการทำงานด้วยคอมพิวเตอร์เพื่อการผลิตเอกสารและการประมวลผล ข้อมูล ปฏิบัติหน้าที่เลขานุการประจำรัฐมนตรีช่วยว่าการฯ ติดตามคณะฯ เพื่อตรวจงานและร่วม ประชุมทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวม ๕ ประเทศ

ได้รับแต่งตั้งให้มีหน้าที่ในคณะกรรมการในกิจกรรมด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการจัดซื้อ จัดจ้าง ตรวจรับ พิจารณาข้อกำหนดคุณลักษณะของโครงการด้าน ICT ปีหนึ่ง ๆ มากกว่า ๑๐ คณะ งาน ด้านคณะทำงาน เช่น การจัดประชุมระหว่างประเทศที่สำคัญหลายคณะ โครงการรัฐสภา อิเล็กทรอนิกส์ วันเด็กแห่งชาติ ฯลฯ เป็นที่ปรึกษาแก่ทีมงาน/กลุ่มงานและสำนักสารสนเทศตาม โครงการด้านสารสนเทศในอดีตถึงปัจจุบันด้วย

๑๙ - ๒๓ สิงหาคม ๒๕๔๕ ขณะดำรงตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายพัฒนาระบบงาน ได้รับอนุมัติ ให้ไปศึกษาดูงาน ณ รัฐสภา ประเทศสิงคโปร์ ร่วมกับวิทยากรอีกหนึ่งท่าน ในโครงการศึกษาดูงาน

และแลกเปลี่ยนบุคลากรรัฐสภาระหว่างประเทศ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ บริหารจัดการ การบริการข้อมูล และระบบการค้นคว้าวิจัย

๕ มิถุนายน - ๑๔ สิงหาคม ๒๕๔๖ ดำรงตำแหน่งเลขานุการคณะกรรมการสารสนเทศภายใต้คณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎร ศึกษาการลดปริมาณการใช้กระดาษอย่างมีประสิทธิภาพ และผลักดันให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพิ่มมากขึ้น โดยร่วมกับภาคเอกชนและตัวแทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดทำรายงานและเป็นตัวแทนนำเสนอรายงานต่อที่ประชุมคณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎรด้วยซึ่งต่อมาทำให้ได้รับความไว้วางใจให้จัดทำเอกสารวิชาการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศประกอบการพิจารณารวม ๒ ฉบับให้กับ นายชาญชัย ชัยรุ่งเรืองด้วย

ปี ๒๕๔๖ ได้รับเชิญให้ร่วมวิจารณ์งานวิจัยของ ดร. วรเจตน์ ภาคีรัตน์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งศึกษาเรื่องการพัฒนาสภาผู้แทนราษฎรใน ๑๐ ปีข้างหน้า

ปี ๒๕๔๗ ได้รับเกียรติจาก ดร. ธวัช วีระดีพิงศ์ หัวหน้าโครงการวิจัยแบบบูรณาการทางด้านยา เคมีภัณฑ์ และวัสดุอุปกรณ์ทางการแพทย์ ผู้ได้รับมอบหมายจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ เชิญให้เข้าร่วมประชุมและเป็นคณะทำงานด้านฐานข้อมูลและ IT ได้รับถ่ายทอดหลักการบริหารโครงการ และร่วมใช้ทักษะด้านการจัดการข้อมูล

งานวิชาการ : ในช่วงปี ๒๕๔๖-๒๕๔๗ เป็นวิทยากรบรรยายความรู้เรื่องต่าง ๆ เช่น ด้านการพัฒนาระบบฐานข้อมูล (Software & Database) คอมพิวเตอร์เพื่อการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ และการให้ความสนับสนุนพัฒนาระบบฐานข้อมูล เป็นต้น โดยผู้ฟังการบรรยายมีทั้งหน่วยงานภายในและภายนอก เช่น นักเรียนนายเรืออากาศ ชั้นปีที่ ๔ ข้าราชการรัฐสภาสามัญที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำฐานข้อมูล หลักสูตรคอมพิวเตอร์สำหรับผู้บริหาร รุ่นที่ ๑

ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน

ผู้อำนวยการกลุ่มงานวิทยาการคอมพิวเตอร์ ระดับ ๘

กลุ่มงานวิทยาการคอมพิวเตอร์ สำนักสารสนเทศ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

โทร. ๐-๒๒๔๔-๒๓๑๙ โทรสาร ๐-๒๒๔๔-๒๓๓๒

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

Legislative Institutional Repository of Thailand